www.tezaurliturgic.ro

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΠΛΗΡΗΣ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ

ΑΠΑΡΤΙΣΘΕΙΣΑ ΧΑΡΙΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΩΣ ΕΟΡΤΑΖΟΝΤΩΝ

ΥΠΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Β. ΝΑΚΗ

Βιβλιοπώλου ἐκδότου

ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΑΡΤΙΝΟΥ

Ἡ προστεθήσαν Ὁ πανηγυρικὸς λόγος εἰς τὸν ἱερομάρτυρα καὶ πολιοῦχον Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Πατρῶν

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΛΟΓΕΡΑ

ΚΑΙ Η ΕΙΚΩΝ ΤΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Σ. ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΥ

Ἀρ. 40 — Ὁδὸς Πανεπιστημίου καὶ Προαστείου — Ἀρ. 40

1894

124994

www.tezaurliturgic.ro

www.tezaurliturgic.ro

www.tezaurliturgic.ro

www.tezaurliturgic.ro

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΠΛΗΡΗΣ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ

ΑΠΑΡΤΙΣΘΕΙΣΑ ΧΑΡΙΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΩΣ ΕΟΡΤΑΖΟΝΤΩΝ

ΥΠΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Β. ΝΑΚΗ

Βιβλιοπώλου ἐκδότου

ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΑΡΤΙΝΟΥ

Ἡ προσετέθησαν Ὁ πανηγυρικὸς λόγος εἰς τὸν ἱερομάρτυρα καὶ πολιοῦχον Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Πατρῶν

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΛΟΓΕΡΑ

ΚΑΙ Η ΕΙΚΩΝ ΤΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΓΓΕΛΟΥ Ν. ΠΑΠΑ...

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Σ. ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΥ

Ἀρ. 40 — Ὁδὸς Πανεπιστημίου καὶ Προαστείου — Ἀρ. 40

1894

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

www.tezaurliturgic.ro

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ

ΤΩ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΑΘΗΝΩΝ

Κ. ΓΕΡΜΑΝΩ.

124994

www.tezaurliturgic.ro

Σεβασμιώτατε Δέσποτα!

Τίνι με τὸ παρὸν ἔδει προσφωνῆσαι δοκίμιον, τὸ Διονυσίου τοῦ πάνυ καὶ πρώτου ἱεράρχου Ἀθηνῶν περιέχον τὴν ὁμνωδίαν, ἢ τῷ ἀξίῳ ἐκείνου διαδόχῳ καὶ ὁμοτρόπῳ; Σὺ γὰρ τοῦ ποιμνίου Ἀθηνῶν προΐστασθαι κληθεὶς ἐπαξίως, ταῖς εὐαγγελικαῖς ἀρεταῖς Σου κατακοσμεῖς τὸν θρόνον, οὗπερ θεία ἐπινεύσει ἐπέβης, κατακοσμήσεις, εὖ οἶδ' ὅτι, θεοῦ συναιρουμένου.

Ἀπόδεξαι τοίνυν, Σοφὲ Ἱεράρχα! τὸ προσφωνηθές, καὶ τῷ προσφωνήσαντι τὰς Σὰς εὐλογίας ἀντίδος· οὐ γὰρ θωπεύων, ὅπερ οἱ πολλοὶ ποιοῦσιν, ἀλλὰ τὰ μὲν εἰδώς καὶ αὐτός, τὰ δὲ τῇ φήμῃ διασαλπιζούσῃ τὰ Σὰ πεισθείς, ἡγησάμην προσηκόντως ἂν ποιεῖν καὶ δικαίως, εἴ Σοι τόδε ὡς ἀπαρχὴν τῶν ἐμῶν πόνων προσενέγκαιμι. Τὰ γάρ ἱερὰ τοῖς ἱεροῖς.

Ζώης ἐπὶ μήκιστον ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος!

Τῆς ὑμετέρας Θεοφρουρήτου Σεβασμιότητος τέκνον ἐν Κυρίῳ εὐπειθέστατον

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β. ΝΑΚΗΣ

Βιβλιοπώλης ἐκδότης

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΓΓΕΛΟΥ Ν. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

www.tezaurliturgic.ro

www.tezaurliturgic.ro

ΤΗ 3 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Μνήμην ἐπιτελοῦμεν τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου.

ΕΣΠΕΡΑΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΠΡΟΟΙΜΙΑΚΟΝ ΤΟ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΑΝΗΡ

Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἱστῶμεν στιχ. στ'. καὶ ψάλλομεν τὰ παρόντα προσόμοια.

Ἦχ. α'. Πανεύφημοι μάρτυρες.

Ἀγκίστρῳ τῆς χάριτος σοφῶς, ὁ Παῦλος ὁ ἔνθεος, δημηγορήσας ἐξώγρησεν, ἱεροφάντορα, καὶ τῶν ἀπορρήτων, θεωρὸν εἰργάσατο, σὲ σκεῦος ἐκλογῆς ἐργασάμενος· μεθ' οὗ δυσώπησον, θεορρῆμον Διονύσιε, τοῦ σωθῆναι τοὺς πόθῳ τιμῶντάς σε.

Ἀγγέλοις ὁμότιμον τὸν νοῦν, πάτερ Διονύσιε, δι' ἀρετῆς ἐργασάμενος, τὴν ὑπερκόσμιον, τῆς ἱεραρχίας, εὐταξίαν πάνσοφε, τὴν τούτων ἱερῶς ἀνιστόρησας, καθ' ἣν ἐρρύθμισας, ἐκκλησίας τὰ συστήματα, οὐρανίων τὰς τάξεις μιμούμενος.

Ἐμφιλοσοφώτατα θεῷ, μάκαρ Διονύσιε, ὡς δυνατὸν ὁμοιούμενος, τῶν ὀνομάτων σου, μυστικῶς τῶν θείων, εὐσεβῶς ἐξήπλησας τὴν ἔνθεον θεόφρον ἀνάπτυξιν, ἕνωσει κρείττονι, μυηθεὶς τὰ ὑπὲρ ἔννοιαν καὶ μυήσας τοῦ κόσμου τὰ πέρατα.

Ἕτερα προσόμοια. Ἦχ. δ'.

Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσι·

Ἱερὲ Διονύσιε, καὶ τοῦ Παύλου ἅλευμα, τοῦ σοφοῦ τῆς πίστεως, θεοκήρυκος οὗ ὥσπερ σπόγγος τὰ νάματα, ἐκείνου δεξάμενος, τὰ σεπτὰ δὲ μυηθείς, καὶ σωτήρια δόγματα, κατηξίωσαι, οὐρανίοις χορείαις προσπελάσαι, καὶ θεάσασθαι τῆς ἄνω ἱεραρχίας διάκοσμον.

Ἀθηνῶν πολιοῦχόν σε, καὶ ὀχύρωμα ἄρρηκτον, ὁ χριστὸς ἀνέδειξε Διονύσιε· καὶ γὰρ πρεσβεύεις ἑκάστοτε, ῥυσθῆναι τὴν ποίμνην σου, ἐκ ποικίλων πειρασμῶν, τὴν πιστῶς προσιοῦσαν σοι, καὶ τὴν ἔντιμον, καὶ ἁγίαν σου μνήμην ἐκτελοῦσαι, καὶ τιμῶσαν σαυτοὺς ἄθλους, οὓς περ ἀνέτλης στερρότατα.

Ἐκ περάτων ὁ Κύριος παραδόξως συνήγαγε, μαθητῶν τὸν θίασον, καὶ παρέστησεν αὐτοὺς τῷ θείῳ σκηνώματι, ἡνίκα ἡ πάναγνος, ἐξεδήμει ἀπὸ γῆς, εἰς τὰ ἄνω βασίλεια, σὲ δὲ

www.tezaurliturgic.ro

πάνσοφε, μετ' αὐτῶν συμπαρεῖναι εὐδοκήσας, ὡς ἀπόστολον κλεΐζει, καὶ Ἱεράρχην θεόληπτον.

Δόξα ἦχ. β'.

Δεῦτε συμφώνως οἱ πιστοί, τὴν ἐτήσιον μνήμην τοῦ πανευκλεοῦς Διονυσίου τελέσωμεν· καὶ τοῦτον πνευματικοῖς ἄσμασιν εὐφημήσωμεν λέγοντες· χαίροις ὁ σοφίᾳ σοφίαν διαμείψας, τῇ χαμαιζήλῳ τὴν ὑπὲρ ἄνθρωπον· χαίρεις ὁ τῷ Πνεύματι ἀγρευθείς, καὶ πολλῶν γεγονὼς ἀγρευθὴς ἐν χάριτι χαίροις ὁ τῶν ὑπερφυῶν αὐτόπτης καὶ ἑρμηνευτὴς χρηματίσας· χαίροις ὁ τὴν ἱερατικὴν στολὴν τοῖς τῶν αἱμάτων ῥοαῖς πορφυρώσας, καὶ στέφη δικαιοσύνης παρὰ Χριστοῦ κομισάμενος, τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Καὶ νῦν. *Παρῆλθεν ἡ σκιά· εἴσοδος. Φῶς ἱλαρόν·* καὶ τὰ ἀναγνώσματα.

Παροιμιῶν τὸ ἀνάγνω-μα.

Μνήμη δικαίου μετ' ἐγκωμίων, καὶ εὐλογία κυρίου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· μακάριος ἄνθρωπος, ὃς εὗρε σοφίαν, καὶ θνητός, ὃς εἶδε φρόνησιν. Κρεῖσσον γὰρ αὐτὴν ἐμπορεύεσθαι, ἢ χρυσίου καὶ ἀργυρίου θησαυρούς· τιμιωτέρα δὲ ἔστι λίθων πολυτελῶν, πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστιν· ἐκ γὰρ τοῦ στόματος αὐτῆς ἐκπορεύεται δικαιοσύνη· νόμον δὲ καὶ ἔλαιον ἐπὶ γλώσσης φορεῖ· τσιγαροῦν ἀκούσατέ μου ὦ τέκνα σεμνὰ γὰρ ἐρῶ, καὶ μακάριος ἄνθρωπος, ὃς τὰς ἐμὰς ὁδοὺς φυλάξει· αἱ γὰρ ἔξοδοί μου ἔξοδοι ζωῆς· καὶ ἑτοιμάζεται θέλησις παρὰ Κυρίου. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ ὑμᾶς, καὶ προΐεμαι ἐμὴν φωνὴν τοῖς ἀνθρώποις, ὅτι ἐγὼ ἡ σοφία κατασκεύασα βουλὴν καὶ γνῶσιν καὶ ἔννοιαν ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην. Ἐμὴ βουλὴ καὶ ἀσφάλεια, ἐμοὶ φρόνησις, ἐμοὶ δὲ ἰσχύς. Ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ, οἱ δὲ ἐμὲ ζητοῦντες εὑρήσουσι χάριν. Νοήσατε τοίνον ἄκακοι πανουργίαν, οἱ δὲ ἀπαίδευτοι ἔνθεσθε καρδίαν. Εἰσακούσατέ μου καὶ πάλιν, σεμνὰ γὰρ ἐρῶ, καὶ ἀνοίγω ἀπὸ χειλέων ὀρθά· ὅτι ἀλήθειαν μελετήσει ὁ λάρυγξ μου, ἐβδελυγμένα δὲ ἐναντίον ἐμοῦ χείλη ψευδῆ· μετὰ δικαιοσύνης πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου· οὐδὲν ἐν αὐτοῖς σκολιόν, οὐδὲ στραγγαλιῶδες. Πάντα εὐθέα ἐστὶ τοῖς νοοῦσι, καὶ ὀρθὰ τοῖς εὑρίσκουσι γνῶσιν· διδάσκω γὰρ ὑμῖν ἀληθῆ, ἵνα γένητε ἐν Κυρίῳ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν, καὶ πλησθήσεσθε πνεύματος.

www.tezaurliturgic.ro

Σοφίας Σολομῶντος τὸ ἀνάγνωσμα

Δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ θεοῦ, καὶ οὐ μὴ ἅψητε αὐτῶν βάσανος· ἔδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθνάναι, καὶ ἐλογίσθη κάκωσις ἡ ἔξοδος αὐτῶν, καὶ ἡ ἀφ' ἡμῶν πορεία σύντριμμα· οἱ δὲ εἰσὶν ἐν εἰρήνῃ· καὶ γὰρ ἐν ὄψει ἀνθρώπων ἐὰν κολασθῶσιν, ἡ ἐλπὶς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης· καὶ ὀλίγα παιδευθέντες μεγάλα εὐεργετηθήσονται· ὅτι ὁ θεὸς ἐπείρασεν αὐτούς, καὶ εὗρεν αὐτοὺς ἀξίους ἑαυτοῦ· ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ ἐδοκίμασεν αὐτούς, καὶ ὡς ὁλοκάρπωμα θυσίας προσεδέξατο αὐτούς· καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀναλάμψουσι, καὶ ὡς σπινθῆρες ἐν καλάμῃ διαδραμοῦνται κρινοῦσιν ἔθνη, καὶ κρατήσουσι λαῶν, καὶ βασιλεύσει αὐτῶν Κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας· οἱ πεποιθότες ἐν αὐτῷ συνήσουσιν ἀλήθειαν, καὶ οἱ πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσιν αὐτῷ· ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

Σοφίας Σολομῶντος τὸ ἀνάγνωσμα.

Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, καὶ ἐν Κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν καὶ ἡ φροντὶς αὐτῶν παρὰ ὑψίστῳ διὰ τοῦτο λήψονται τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας, καὶ τὸ διάδημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς Κυρίου. ὅτι τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ σκεπάσει αὐτοὺς καὶ τῷ βραχίονι ὑπερασπιεῖ αὐτῶν· λήψεται πανοπλίαν τὸν ζῆλον αὐτοῦ, καὶ ὁπλοποιήσει τὴν κτίσιν εἰς ἄμυναν ἐχθρῶν· ἐνδύσεται θώρακα δικαιοσύνην καὶ περιθήσεται κόρυθα, κρίσιν ἀνυπόκριτον· λήψεται ἀσπίδα ἀκαταμάχητον, ὁσιότητα, ὀξυνεῖ δὲ ἀπότομον ὀργὴν εἰς ῥομφαίαν· συνεκπολεμήσει αὐτῷ ὁ κόσμος ἐπὶ τοὺς παράφρονας· πορεύσονται εὔστοχοι βολίδες ἀστραπῶν, καὶ ὡς ἀπὸ εὐκύκλου τόξου τῶν νεφῶν, ἐπὶ σκοπὸν ἁλοῦνται, καὶ ἐκ πετροβόλου θυμοῦ πλήρεις ῥιφήσονται χάλαζαι· ἀγανακτήσει κατ' αὐτῶν ὕδωρ θαλάσσης, ποταμοὶ δὲ συγκλεισουσιν ἀποτόμως, ἀντιστήσεται αὐτοῖς πνεῦμα δυνάμεως, καὶ ὡς λαῖλαψ ἐκλικμήσει αὐτούς· καὶ ἐρημώσει πᾶσαν τὴν γῆν ἀνομία· καὶ ἡ κακοπραγία περιτρέψει θρόνους δυναστῶν, Ἀκούσατε οὖν βασιλεῖς, καὶ σύνετε, μάθετε δυνασταὶ περάτων γῆς· ἐνωτίσασθε οἱ κρατοῦντες πλήθους, καὶ γεγαυρωμένοι ἐπὶ ὄχλοις ἐθνῶν· ὅτι παρὰ κυρίου ἡ κράτησις ὑμῖν, καὶ ἡ δυναστεία παρὰ ὑψίστου.

Εἰς τὴν λιτὴν στιχηρὰ ἰδιόμελα. Ἦχ. α'.

Εὐφραίνεται σήμερον ἐν Κυρίῳ ἡ Ἀθηνῶν πόλις, καὶ φι-

www.tezaurliturgic.ro

λευσεβὴς ὁμήγυρις ἐν τῇ μνήμῃ Διονυσίου τοῦ θείου ἑαυτῆς ποιμενάρχου καὶ ἀγρύπνου προστάτου τε καὶ φρουροῦ· οὗτος γὰρ τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν ἀναρτηθέντος ἐν ξύλῳ νοήσει κρείττονι τὸ πάθος κατιδών, τοῦ δὲ θείου Παύλου ἐνηχηθεὶς θεὸν αὐτὸν καταγγέλλοντος, ἐπέγνω τοῦ κηρύγματος τὴν ἀλήθειαν· καὶ τῆς Ἀθηνῶν ποιμαντορίας ἀξιωθείς, διὰ μαρτυρίου τὸν βίον ἐξετέλεσε, καὶ νῦν πρεσβεύει ἀπαύστως ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἦχ. β'.

Τὸν ἐν οὐρανοῖς ἥλιον ὥσπερ ἐκλάμποντα, καὶ τοὺς ἀπὸ γῆς τοῖς θεσσόφοις διδάγμασι καταυγάζοντα, τὸν ἱερομύστην Διονύσιον, δεῦτε οἱ πιστοὶ μακαρίσωμεν· σήμερον γὰρ ἡμᾶς εἰς πανδαισίαν πνευματικὴν συνεκάλεσε, τὰς ὑψηλὰς ἑαυτοῦ θεηγορίας προθέμενος, καὶ προχέων ἀφθόνως νέκταρος ἡδύτερον, τῆς εὐσεβείας τὸ πόμα τὸ ἔνθεον· ταῖς εὐλογίαις τε καταστρέφων τοὺς μετὰ πόθου τὴν μνήμην αὐτοῦ γεραίροντας.

Ἦχ. γ'.

Τί ἀντις πρότερον ἀγάσαι τόσου, οὐρανόφρων μακάριε; τὰς θείας ἀναβάσεις, τὰς ἐν καρδίᾳ, δι' ὧν τὰ ὑπὲρ κατάληψιν πᾶσι διετράνωσας, τὸ εὐθές, τὸ πρᾷον, τὸ καρτερὸν ἐν τοῖς ἀγῶσι καὶ ἀήττητον; πάντα σεμνά σου· πάντα θαυμαστά· πάντα ἐπαίνων κρείττονα· ἀλλ' αἴτησαι τῶν εὐαγῶν ἀρετῶν σου μετόχους γενέσθαι καὶ ἡμᾶς τοὺς εὐφημοῦντας σε.

Δόξα ἦχ. δ'.

Τῷ σκεύει τῆς ἐκλογῆς κολληθεὶς παναοίδιμε, τὴν θείαν γνῶσιν ἐκεῖθεν ἐξήντλησας· καὶ τὰς κεχερσωμένας διανοίας κατήρδευσας· πάντας γὰρ ἐμυσταγώγησας τοῖς θεσσόφοις τε λόγοις σου λόγοις τε καὶ συγγράμμασι καὶ νῦν τῇ αἰωνιζούσῃ ἐντρυφῶν μακαριότητι, καὶ ταῖς ἄνω χοροστασίαις συνών, δυσώπει τὸν ὑπεράγαθον, δωρηθῆναι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Καὶ νῦν *Ἐκ παντοίων κινδύνων*

Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ. ἦχ. πλ. α'.

χαίροις ἀσκητικῶν ἀληθῶς.

Χαίρει ἐν οὐρανίαις σκηναῖς ὁ θεοφάντωρ καὶ σεπτὸς Διονύσιος, πορφύραν ἠμφιεσμένος αἱμοβαφῆ ἐκ σφαγῆς καὶ μετὰ ἀγγέλων αὐλιζόμενος, ὁρᾷ τὸ τρισήλιον, ὄντως φῶς

www.tezaurliturgic.ro

καὶ ἀνέσπερον, καὶ τῆς ἀφάτου εὐφροσύνης ἐμπίπλαται, συγχορεύειτε τοῖς δικαίοις καὶ μάρτυσι. Δεῦτε οὖν φιλομάρτυρες, ἐπαίνοις ὡς ἄνθεσι, στέψωμεν τοῦτον βιῶντες, καὶ μετὰ πόθου κραυγάζοντες. γενοῦ θεία σκέπη, Διονύσιε παμμάκαρ ἡμῖν τοῖς δούλοις σου.

Τίμιος ἐναντίον Κυρίου.

Χαίρει ἡ ἐκκλησία Χριστοῦ, καὶ τὴν ἁγίαν νῦν τιμᾷ σου πανήγυριν τοῦ θείου αὐτῆς λαμπτῆρος, καὶ μετὰ πόθου βοᾷ, ᾧ πατέρων κλέος Διονύσιε, τὴν πόλιν σου φύλαττε, ἣν ἐν θέως ἐποίμανας ταῖς εὐπροσδέκτοις πρὸς θεόν σου ἐντεύξεσι, καὶ περίσωστε ἀπὸ πάσης κακώσεως· μέμνησο ἱερώτατε, καὶ πάντων τῶν πίστει σου, τὴν ἱερὰν ἐκτελούντων καὶ φωταφόρον πανήγυριν, Χριστὸν ἱκετεύων, ὑπὲρ οὗ τὸ αἷμα μάκαρ, τὸ σὸν ἐξέχεας.

Οἱ ἱερεῖς σου, κύριε, ἐνδύσονται.

Χαίροις, καθάπερ γῇ ἀγαθῇ, ἀποδεξάμενος τὸν σπόρον τὸν ἔνθεον, τοῦ Παύλου τοῦ θείου μύστου, καὶ διδασκάλου ἐθνῶν, ὃν σῇ πόλει μάκαρ, ἐγκατέσπειρε· καρποὺς δὲ τῆς χάριτος ἐκβλαστήσας διέθρεψας λιμῷ τακείσας, τὰς ψυχὰς καὶ ἐπίανας καὶ προσήγαγες ἀπαρχὴν τῷ Κυρίῳ σου· ὅθεν σε ὡς ἀπόστολον, γεραίρομεν ἔνδοξε, εὐαγγελίου τε θείου ὡς διαπρύσιον κήρυκα· Χριστὸν ἐκδυσώπει, ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν δοθῆναι τὸ μέγα ἔλεος.

Δόξα *ἦχος δ΄.*

Τῆς οὐρανίου γνώσεως, ἀθεώρητόν σε βυθὸν καλοῦμεν λαμπρότατε μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Διονύσιε· σὺ γὰρ τὰ κενὰ τῆς πλάνης ληρήματα ἐμφρόνως ἀπωσάμενος, τὰ δὲ τοῦ Παύλου ῥήματα περιπαθῶς ἀσπασάμενος, τῆς κρείττονος ἐγένου μερίδος· καὶ τὸ φωτεινὸν περιβόλαιον ἐνδυσάμενος τὸν χριστόν, τὴν δὲ διάνειαν λαμπρυνθεὶς τῇ αἴγλῃ τοῦ πνεύματος, εἰς ἀγῶνας μαρτυρικοὺς φέρων σεαυτὸν παραδέδωκας καὶ στεφανίτης ἀναδέδειξαι. Διό σου τὴν πανέορτον ἐπιτελοῦντες πανήγυριν, πιστῶς δοξάζομεν τὸν δοξάσαντά σε Κύριον.

Καὶ νῦν. *Θεοτοκίον*

Ὡς τοῖς ἐν σκότει τῆς ἀγνωστίας καθεύδουσι τὸν ἄδυτον ἀνατείλαντα ἥλιον, θεοτόκε παρθένε, μὴ ἐλλίπῃς πρεσβεύουσα τῷ υἱῷ σου καὶ θεῷ, τοῦ σκότους τῆς γεέννης ῥυσθῆναι πάντας τοὺς ὑμνοῦντας σε.

www.tezaurliturgic.ro

Ἀπολυτίκιον ἦχος δ'.

Χρηστότητα ἐκδιδαχθεὶς, καὶ νήφων ἐν πᾶσιν ἀγαθὴν συνείδησιν ἱεροπρεπῶς ἐνδυσάμενος, ἥντλησας ἐκ τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς τὰ ἀπόρρητα, καὶ τὴν πίστιν τηρήσας, τὸν ἴσον δρόμον τετέλεκας, ἱερομάρτυς Διονύσιε, πρέσβευε χριστῷ τῷ θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἕτερον ἦχος πλ. α'.

Τὸν συνάναρχον λόγον

Τὸν σοφὸν ἱεράρχην, πιστοὶ τιμήσωμεν, Διονύσιον ὕμνοις αὐτὸν γεραίροντες, ὡς πολιοῦχον Ἀθηνῶν καὶ ἀντιλήπτορα, ὡς σοφὸν ὑφηγητήν, καὶ σαφῆ ἑρμηνευτὴν τῆς ἄνω μυσταγωγίας, καὶ ὡς εὐχαῖς αὐτοῦ πᾶσιν, ἡμῖν δωροῦντα τὸ μέγα ἔλεος.

Καὶ νῦν· Χαῖρε πύλη κυρίου καὶ ἀπόλυσις.

Ἐν τῷ ὄρθρῳ, μετὰ τὸ θεὸς Κύριος, τὰ ἀπολυτίκια ἀμφότερα.

Μετὰ δὲ τὴν α'. στιχολογίαν κάθισμα

ἦχ. α'. τὸν τάφον σου σωτὴρ

Τοῦ Παύλου τῶν ἐθνῶν, διδασκάλου καὶ μύστου, ἐγένου μαθητής, καὶ συγκῆριξ ἐν πίστει, τὴν πόλιν σου κατείδωλον, οὖσαν πᾶσαν, ἐφώτισας, καὶ ἀνείλκυσας ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς ἀγνοίας, τοῖς διδάγμασι τοῖς σοῖς ἐνθέως ἀγρεύων, σοφὲ Διονύσιε,

Δόξα καὶ νῦν Θεοτοκίον.

Μητέρα σε θεοῦ, ἐπιστάμεθα πάντες, παρθένον ἀληθῶς καὶ μετὰ τόκον φανεῖσαν, οἱ πόθῳ καταφεύγοντες, πρὸς τὴν σὴν ἀγαθότητα, σὲ γὰρ ἔχομεν, ἁμαρτωλοὶ προστασίαν· σὲ κεκτήμεθα ἐν πειρασμοῖς σωτηρίαν, τὴν μόνην πανάμωμον,

Μετὰ δὲ τὴν β'. στιχολογίαν κάθισμα

ἦχ. γ'. Ἐπεφάνης σήμερον

Τοῦ λαμπροῦ ἐπέλαμψε Διονυσίου, ἡ λαμπρὰ καὶ εὔσημος, καὶ φωτοφόρος ἑορτή, τὰς διανοίας αὐγάζουσα, τῶν ἐκτελούντων αὐτὴν μετὰ πίστεως.

Δόξα καὶ νῦν Θεοτοκίον

Ὁ παντὶ ἀχώρητος, ἐν σοὶ χωρεῖται· ὃν οὐδεὶς τεθέαται, διὰ σοῦ ὤφθη ἐπὶ γῆς, καὶ τοῖς βροτοῖς προσωμίλησεν· ἀνθ' ὧν σε πάντες ἀγνὴ μακαρίζομεν.

Μετὰ τὸν πολυέλαιον κάθισμα· ἦχ. δ'.

ταχὺ προκατάλαβε

Σοφὲ Διονύσιε, ὡς ποιμενάρχης Χριστοῦ, καὶ μάρτυς παρ-

www.tezaurliturgic.ro

ἱστασαι, αὐτοῦ τῷ θρόνῳ φωτί, ἀρρήτῳ λαμπόμενος. Ἔπαρον οὖν τὰς χεῖρας, καὶ ἡμῶν ὑπερεύχου, ἵλεων τὸν δεσπότην ἐργαζόμενος πᾶσι, τοῖς ὡς θεὸν αὐτὸν ὁμολογοῦσι καὶ σέβουσι.

Δόξα καὶ νῦν. Θεοτοκίον

Ταχὺ δέξαι Δέσποινα, τὰς ἱκεσίας ἡμῶν, καὶ ταύτας προσάγαγε, τῷ σῷ υἱῷ καὶ Θεῷ, Κυρίᾳ πανάμωμε· λύσον τὰς περιστάσεις τῶν εἰς σὲ προστρεχόντων, σύντριψον μηχανίας, καὶ κατάβαλε θράσος, τῶν ὁπλιζομένων ἀθέων ἀχραντε κατὰ κατὰ τῶν δούλων σου.

Οἱ ἀναβαθμοί· τὸ α΄. ἀντίφωνον τοῦ δ΄. ἤχου. Προκείμ. ἦχ. δ΄. οἱ ἱερεῖς σου Κύριε ἐνδύσονται δικαιοσύνην· στίχ. Καυχήσονται ὅσιοι ἐν δόξῃ· πᾶσα πνοή. Εὐαγγέλιον. Ὁ Ν. Δόξα. Ταῖς τοῦ ἱεράρχου· Καὶ νῦν ταῖς τῆς Θεοτόκου.

Ἐλέησόν με ὁ θεός· ἦχος πλ. β΄.

Ἱεραρχῶν τὸ καύχημα, καὶ κλέος, τῶν μαρτύρων, τὸν τῆς ἐκκλησίας φωστῆρα, καὶ πρέσβυν θερμότοτον τῆς οἰκουμένης, τῶν Ἀθηνῶν τὸ σέμνωμα, συνελθόντες εὐφημοῦμεν σε, σοφὲ Διονύσιε, ἐπιτελοῦντες ἐν πίστει τὸ ἱερόν σου μνημόσυνον.

Ὁ κανὼν τῆς θεοτόκου μετὰ τῶν εἱρμῶν. Πολλοῖς συνεχόμενος πειρασμοῖς· εἶτα τοῦ ἁγίου εἰς δ΄. ποίημα Θεοφάνους· οὗ ἡ ἀκροστιχίς. Τὸν νοῦν γεραίρω τῶν σοφῶν διδαγμάτων.

ἦχ. πλ. δ΄. Ὑγρὰν διοδεύσας.

Τῷ Παύλῳ τῷ θείῳ μαθητευθείς, τῷ τῶν οὐρανίων Διονύσιε θεατῇ, οὐράνιος μύστης παραυτίκα, καὶ θεηγόρος ἐχρημάτισας.

Ὁ χάριτι θείᾳ καταυγασθείς, καταύγασον μάκαρ, τῶν ὑμνούντων σε τὰς ψυχάς, τὰς σὰς συνιέναι θεοπνεύστους. διδασκαλίας Διονύσιε,

Νόὸς καθαρότητι καὶ ψυχῆς, τῶν ἐπουρανίων διακόσμων τὰς ἀστραπάς, μαθεῖν ἠξιώθης. καὶ τὰς τούτων, χοροστασίας ἰδεῖν Διονύσιε.

Θεοτοκίον.

Νυμφὼν φωτοφόρος τῆς ὑπὲρ νοῦν, σαρκώσεως ὤφθης, τοῦ τῶν ὅλων δημιουργοῦ· ἐκ σοῦ γὰρ τὴν σάρκα θεομῆτορ. τὴν ἡμετέραν ἠμφιάσατο.

www.tezaurliturgic.ro

Καταβασία. Ἀνοίξω τὸ στόμα μου.

Ὠδὴ Γ'. Οὐρανίας ἁψίδος

Οὐρανίων ἁψίδων, ὑπεραρθεὶς ὅσιε, τῶν ὑπερκοσμίων, τὰς τάξεις καὶ τὰ στρατεύματα, καὶ τὰς λαμπρότητας ὑψηγορίαις τῶν λόγων, καὶ πανσόφοις φράσεσι, πᾶσιν ἐτράνωσας.

Ὑψηλῆς θεωρίας, ἐμφορηθεὶς ἔνδοξε, τὴν τῶν ὀνομάτων τῶν θείων πᾶσαν ἀνάπτυξιν, ἐθεολόγησας, τριαδικὸς θεολόγος, γεγονὼς τῇ χάριτι θεομακάριστε.

Νεκρωθεὶς τοῖς παροῦσι, τῷ πρὸς θεὸν ἔρωτι, καὶ φιλοσοφίᾳ συντόνως ἐγγυμνασάμενος, τῶν ὑπὲρ ἔννοιαν, ζωοποιῶν χαρισμάτων, θεοφόρον ὄργανον πάτερ γεγένησαι.

Θεοτοκίον.

Γεωργίᾳ παρθένε, τοῦ παντουργοῦ πνεύματος, σῶμα τῷ Δεσπότῃ τῶν ὅλων ἐκαρποφόρησας· ἐν ᾧ κατέκρινε, τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, καὶ ζωὴν ἐπήγασε τὴν αἰωνίζουσαν.

Καταβασία. Τοὺς σοὺς ὑμνολόγους· κάθισμα ἦχ. πλ. δ'.

τὴν σοφίαν καὶ λόγον.

Ὡς τοῦ σκεύους ὑπάρχων τῆς ἐκλογῆς, ἀπεικόνισμα θεῖον ὡς ἀληθῶς, τὰ θεῖα μυστήρια ἐκδιδάσκεις τῷ πνεύματι· καὶ φωτισθεὶς τῇ χάριτι τῆς θείας ἐλλάμψεως, τὰς τῶν ἀγγέλων τάξεις τρανῶς διεσάφησας· ὅθεν καὶ τῷ κόσμῳ νοητῶς καταλείψας τὰ θεῖα σου δόγματα, κατεφώτισας ἅπαντας, ἱερομύστα Διονύσιε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ, τῶν πταισμάτων ἄφεσιν δωρήσασθαι, τοῖς ἑορτάζουσι πόθῳ τὴν ἁγίαν μνήμην σου.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον

Τοῦ ἡλίου νεφέλη τοῦ νοητοῦ, θείου φέγγους λυχνία χρυσοφαής, ἄσπιλε ἀμόλυντε, παναμώμητε Δέσποινα, τὴν σκοτεινὴν ψυχήν μου, τυφλώττουσαν πάθεσι, τῆς ἀπαθείας αἴγλῃ καταύγασον δέσμαι, καὶ μεμολυσμένην, τὴν καρδίαν μου πλύνον, ῥοαῖς κατανύξεως, μετανοίας τοῖς δάκρυσι καὶ τοῦ ῥύπου μου κάθαρον· ἵνα πόθῳ κραυγάζωσοι, θεοτόκε ἀειπάρθενε· πρέσβευε τῷ σῷ υἱῷ καὶ θεῷ, τῶν πταισμάτων ἄφεσιν δωρήσασθαι, τοῖς εὐσεβῶς προσκυνοῦσι τὸν πανάγιον τόκον σου.

Ὠδὴ Δ'. Σύ μου ἰσχὺς Κύριε.

Ἐκκλησιῶν τὴν εὐκοσμίαν ἐρρύθμισας, ἐν αὐταῖς γάρ, πάτερ ἐζωγράφησας, ἐμφαντικῶς τύπους ἐμφερεῖς, τῶν ὑπερ-

www.tezaurliturgic.ro

κοσμίων καὶ οὐρανίων δυνάμεων· δι' ὧν μυσταγωγεῖται καὶ φωτίζεται πᾶσα, τῶν πιστῶν ἡ θεόφρων ὁμήγυρις.

Ῥεῖθρα τῆς σῆς, θεολογίας θεόληπτε, τοὺς λειμῶνας, ἄγαν καταρδεύουσι τοὺς λογικοὺς καὶ ἀειθαλεῖς, καὶ πεφυτευμένους, ἐπὶ δογμάτων ὀρθότητι. Μονάδα γὰρ οὐσίας ἐν Τριάδι προσώπων, τὴν σεπτὴν μοναρχίαν ἐκήρυξας.

Ἀγγελικῆς ἱεραρχίας τὸ σύντονον, Ἱεράρχα, πόθον καὶ τὸν ἔρωτα, πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὴν ἀκλινῆ νεῦσιν πρὸς τὸ ὕψος, τὸ θεῖον καὶ ἀκατάληπτον, ἐδίδαξας ἐμφρόνως, τοὺς ἐν πίστει βοῶντας, τῇ δυνάμει σου δόξα φιλάνθρωπε.

Ἱερουργός, τῆς σωτηρίας ἐγένετο, ὁ υἱός σου πᾶσι τοῖς ὑμνοῦσί σε, καὶ ποδηγός, καὶ φωταγωγὸς καὶ δικαιοσύνη, παρθένε καὶ ἀπολύτρωσις. Διό σε θεοτόκον, ἀληθῶς καὶ κυρίως, οἱ πιστοὶ ὁμοφρόνως δοξάζομεν.

Καταβασία. Τὴν ἀνεξιχνίαστον.

Ὠδὴ Ε'. Ἵνα τίμε ἀπώσω.

Ρημάτων σου ὁ φθόγγος, ὥσπερ τις οὐράνιος ἦχος φερόμενος, τὰς ἀθέους φρένας, κατεβρόντησε λόγῳ τῆς χάριτος, καὶ δογμάτων θείων, μαρμαρυγαῖς ταῖς φανωτάταις, τῶν πιστῶν τὰς καρδίας ἐλάμπρυνε.

Ὡμοιώθης ἐμπόρῳ τῷ τοὺς μαργαρίτας ζητοῦντι πανόλβιε, καὶ εὑρὼν τὸν ἕνα, μαργαρίτην τὸν ὄντως πολύτιμον, καὶ θαυμάσας τούτου, τὰς θεουργοὺς φωτοβολίας, ἱεράρχα θεὸν ὡμολόγησας.

Τὴν πηγὴν τῆς σοφίας, ἐμφιλοσοφώτατα πάτερ ἠγάπησας, καὶ τῷ ταύτης φίλτρῳ, καὶ ἀγάπῃ συμπεριφερόμενος, πολλοστὸς ἐγένου καὶ ποταμοὺς θείων ναμάτων, ἀεννάως πηγάζεις θεόπνευστε.

Θεοτοκίον.

Ὡς κεχαριτωμένη, τὴν καλλοποιὸν ὑπεδέξω εὐπρέπειαν τὴν τὰ πάντα μόνῳ τῷ βουλήμα τι κατασκευάσασαν· καὶ τῷ θείῳ κάλλει, καὶ φωτισμῷ τῆς εὐσεβείας, θεομῆτορ ἡμᾶς καλλωπίσασαν.

Καταβασία. Ἐξέστη τὰ σύμπαντα.

Ὠδὴ στ'. Ἰλάσθητί μου ὁ Σωτήρ.

Νομίμως φιλοσοφῶν, σοφίας δῶρον ἐπέτυχες· ἐνθέως θεολογῶν, ὀρθόδοξα δόγματα, παμμάκαρ κατέλιπες· ὧν κατατρυφῶντες, οἱ πιστοί σε μακαρίζομεν.

www.tezaurliturgic.ro

Συνέσει θεοπρεπεῖ, θεόφρον καλλωπιζόμενος τῷ θείῳ μυσταγωγῷ, τὸ οὖς σου ὑπέκλινας καὶ τὴν ὑκερκόσμιον, ὑπ' αὐτοῦ σοφίαν, ἐμυήθης Διονύσιε.

Ὁ βίος σου θαυμαστός, ὁ λόγος θαυμασιώτερος, ἡ γλῶσσα σου φωταυγὴς τὸ στόμα πυρίπνοον, μάκαρ, Διονύσιε, ὁ δὲ νοῦς σου πάτερ, ἀκριβῶς θεοειδέστατος.

Θεοτοκίον.

Φωνὴν σοι τοῦ Γαβριήλ, τὸ χαῖρε πίστει κραυγάζομεν· ἐξ ἧς ἀφράστως ἡμῖν ὁ ζωαρχικώτατος ἀνὴρ ἐχρημάτισε, καὶ συνανεστράφη τοῖς ἀνθρώποις ὁ φιλάνθρωπος.

Καταβασία. Τὴν θείαν ταύτην καὶ πάντιμον.

Κοντάκιον ἦχος πλ. δ'. Τῇ ὑπερμάχῳ.

Τὰς οὐρανίους διαβὰς πύλας ἐν πνεύματι, μαθητευθείς, τῷ ὑπὲρ τρεῖς οὐρανοὺς φθάσαντι, ἀποστόλῳ, Διονύσιε, τῶν ἀρρήτων· ἐπλουτίσθης πᾶσαν γνῶσιν καὶ κατηύγασας, τοὺς ἐν σκότει ἀγνωσίας πρὶν καθεύδοντας· Διὸ κράζομεν· χαίροις πάτερ παγκόσμιε.

Ὁ οἶκος

Ἄγγελος ἐξ ἀνθρώπων, ἀρεταῖς χρηματίσας, ὁ μέγας Διονύσιος πᾶσαν, ὡς ὑπέρτερος ἐμυήθη τὸν νοῦν τὴν οὐράνιον γνῶσιν· διὸ ᾄσμασιν ὡς ἄγγελον τιμήσωμεν, βοῶντες πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.

Χαῖρε ὁ γνοὺς Χριστὸν διὰ Παύλου·
Χαῖρε πολλοὺς πρὸς Χριστὸν ἐπιστρέψας·
Χαῖρε πολυθέου σκηνῆς ὀλετήριον·
Χαῖρε θεογνώστου βουλῆς σκοπευτήριον.
Χαῖρε βίβλος θεοχάρακτος μυστηρίων θησαυρέ·
Χαῖρε πίναξ θεομόρφωτε καὶ δίοπτρα οὐρανοῦ·
Χαῖρε ὅτι τὸ πάθος τοῦ Κυρίου κατεῖδες·
Χαῖρε ὅτι προθύμως δι' αὐτὸν σφαγιάζῃ·
Χαῖρε πηγὴ βλυστάνουσα ἄφεσιν·
Χαῖρε ῥανὶς κοιλαίνουσα ἄγνοιαν·
Χαῖρε φραγμὸς ἀσεβῶν παροδίας·
Χαῖρε φωστὴρ τοὺς πιστοὺς καταυγάζων·
Χαῖρε πάτερ παγκόσμιε.

Τῇ 3ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς μνήμην ἐπιτελοῦμεν τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου.

Οὗτος ὁ ἅγιος ἦτον Ἀθηναῖος, εἷς ἐκ τῶν ἐννέα βουλευτῶν τῆς βουλῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου, δικαστηρίου περιβοήτου διὰ

www.tezaurliturgic.ro

τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν δικαιοσύνην τῶν συγκροτούντων αὐτό· ὑπερέβαινε δὲ τοὺς ἄλλους κατὰ τὴν σύνεσιν, τὴν σοφίαν, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν δόξαν· ὑπῆρξε σύγχρονος τῶν Ἀποστόλων· ἰδὼν τὸν σκοτασμὸν τοῦ ἡλίου εἰς τὸ πάθος τοῦ κυρίου ἐγνώρισε διὰ τῆς σοφίας του τὸ πρᾶγμα, καὶ εἶπεν· «ἢ θεὸς πάσχει, ἢ τὸ πᾶν ἀπόλλυται.» Ἐλθόντος δὲ τοῦ Παύλου εἰς Ἀθήνας, καὶ κηρύττοντος τὸν Χριστὸν θεὸν ἀληθῆ, καὶ περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν διαλεγομένου, ἀπεδέχθη τὸ κήρυγμα, καὶ ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν· παρευρέθη δὲ εἰς τὴν κοίμησιν τῆς θεοτόκου μετὰ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων· συνέγραψε περὶ οὐρανίου ἱεραρχίας, καὶ περὶ θείων ἰδιοτήτων· ἔπειτα ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Γαλλίαν· ἔνθα κηρύττων παρρησίᾳ θεὸν τὸν Χριστὸν ξίφει τὴν κεφαλὴν ἀπετμήθη ὑπὸ Δομετιανοῦ βασιλέως ἔν ἔτει 82, μετὰ τῶν δύο του μαθητῶν, Ῥουστικοῦ καὶ Ἐλευθερίου· ἡ ἁγία του κάρα εὑρίσκεται εἰς τὴν μονὴν τοῦ Δοχειαρίου, ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει τοῦ Ἄθωνος, ἀφιερωθεῖσα διὰ χρυσοβούλλου βασιλικοῦ παρὰ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ αὐτοκράτορος.

Ὠδὴ Ζ'. Θεοῦ συγκατάβασιν.

Ὡς ὄμβρος οὐράνιος, ἐν τῇ διψώσῃ τὰ σὰ διδάγματα, τῶν πιστῶν τὰς καρδίας, ἀεὶ ποθούσας καταπαίνουσι, καὶ ἀκορίστως βοᾷν ἐκδιδάσκουσιν, εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Νοήσει θέοφρονε, τοὺς ἀσωμάτους νόας διέγραψας· καὶ τὰς τούτων παμμάκαρ, ὑμνολογίας ἔνθους γενόμενος, τὴν ἐκκλησίαν ὑμνεῖν ἐξεπαίδευσας, εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Δοχεῖον τοῦ πνεύματος, τοῦ παναγίου ὤφθης εὐάρμοστον, καὶ τὰς τούτου ἐμπνεύσεις, καὶ ἐκδηλώσεις προφητικώτατα, προαγορεύων, σοφὲ Διονύσιε, εὐλογητὸς ἐκβοῶν, ὁ τῶν πατέρων θεός.

Θεοτοκίον·

Ἰδοὺ νῦν πεπλήρωται, τοῦ Ἡσαΐου ἡ προαγόρευσις· ἐν γαστρί σου Παρθένε τὸν λόγον ἔσχες καὶ ἀπεκύησας, τὸν ζωοδότην, ᾧ πάντες κραυγάζομεν· εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Καταβασία. Οὐκ ἐλάτρευσαν.

Ὠδὴ Η'. Ἐπταπλασίως κάμινον.

Διαφανὲς ὡς ἔσοπτρον γεγονὼς Διονύσιε, καὶ χωρητικὸν

www.tezaurliturgic.ro

τῶν καθαρῶν ἐμφάσεων τὸν νοῦν ἐργασάμενος, δι' ἀρετῆς πανόλβιε, τὰς μαρμαρυγὰς τῶν ὑπὲρ νοῦν λαμπηδόνων, δεχόμενος ἐβόας· ἱερεῖς εὐλογεῖτε, λαὸς ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἀφθονωτέρα χάρις σου, ἐξεχύθη τοῖς χείλεσιν· ὅθεν τὰς ἐνθέους, διδαχὰς παρέθηκας τὴν τούτων διάνοιαν ὑπερφυῶς ἐξαπλῶν, καὶ διατρανῶν, καὶ τηλαυγῶς ἀναπτύσσων τοῖς πίστει μελῳδοῦσι· ἱερεῖς εὐλογεῖτε, λαὸς ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Γνωριμοτέρα γέγονε, διὰ σοῦ Διονύσιε, ἡ τῶν Ἀθηναίων εὐκλεὴς μητρόπολις· χριστῷ προσενέγκασα, σὲ ἀπαρχὴν πανίερον· τῷ παμβασιλεῖ διηνεκῶς μελῳδοῦσα· οἱ παῖδες εὐλογεῖτε, ἱερεῖς ἀναμνεῖτε, λαὸς ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Θεοτοκίον.

Μήτηρ θεοῦ πανάμωμε, τῆς ψυχῆς μου τὰ τραύματα, καὶ τῆς ἁμαρτίας τάς οὐλὰς ἐξάλειψον· υἱὸν γὰρ ἐγέννησας, τὸν ἐξουσίαν ἔχοντα, τοὺς πεπεδημένους ταῖς σειραῖς τῶν πταισμάτων, εὐκόλως ἀνιέναι τῶν δεσμῶν τῶν ἀλύτων, τὸν μόνον εὐεργέτην, θεὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Καταβασία. Παῖδας εὐαγεῖς.

Ὠδὴ Θ'. Ἐξέστη ἐπὶ τούτῳ ὁ οὐρανός.

Ἁγίων ἀποστόλων ἀξιωθείς, θεατὴς χρηματίσας καὶ σύμπονος, συγκοινωνός, γέγονας τῆς δόξης καὶ σὺν αὐτοῖς ἐπὶ τὴν θέαν ἔσπευσας. σώματος τοῦ ὄντως ζωαρχικοῦ, τῆς μόνης θεοτόκου, καὶ σεβασμιωτάτης, ἣν ἐπαξίως μεγαλύνομεν.

Τῆς θείας βασιλείας ἐν οὐρανοῖς κληρονόμος ἐγένου ὡς ἔννομος, ἀρχιερεύς, πάτερ, ὡς ἀήττητος ἀθλητής, ἱερωσύνης χρίσμασι, αἷμα συγκεράσας μαρτυρικόν· διὸ διπλοῦς στεφάνους, ἀπείληφας ἀξίως Ἱερομύστα Διονύσιε.

Ὡς ἔχων παῤῥησίαν πρὸς τὸν θεόν, Ἱεράρχα σοφὲ Διονύσιε, διὰ παντὸς πρέσβευε ῥυσθῆναι ἐκ πειρασμῶν, τοὺς εὐσεβῶς ὑμνοῦντάς σε, μύστα τῶν ἀῤῥήτων θεωριῶν, ὡς τῆς κρυφιομύστου, καὶ θεαρχικωτάτης Ἱεροφάντης ἀγαθότητος.

Θεοτοκίον

Νικῶσαι τὰς αἱρέσεις νεανικῶς, τὴν σεπτὴν ἐκκλησίαν· ἀνάδειξον, ἣν ὁ Χριστός, αἵματι τιμίῳ τῷ ἑαυτοῦ, ὡς ἀγαθὸς ἐκτήσατο, κεχαριτωμένη ὁ σὸς υἱός· καὶ σῶσον ἐκ κινδύνων, καὶ ψυχικῆς ἀνίας, τῆς κατεχούσης ἡμᾶς λύτρωσαι.

www.tezaurliturgic.ro

Καταβασία. Ἅπας γηγενής.

Ἐξαποστειλάριον

Τοῖς μαθηταῖς συνέλθωμεν.

Τῷ Παύλῳ Διονύσιε, τῷ κλεινῷ κορυφαίῳ, μαθητευθεὶς πανόλβιε, ὑπ' αὐτοῦ ἐμυήθης, τῶν ἀποκρύφων τὴν γνῶσιν· ὅθεν σε καὶ λαμπτῆρα, τῇ ἐκκλησίᾳ τίθησιν, Ἀθηνῶν προχειρίσας τῆς εὐσεβοῦς, Ἱεράρχην πόλεως. ἣν φυλάττοις, ὀρθοδοξοῦσαν πάνσοφε, σαῖς εὐχαῖς θεοκῆρυξ.

Θεοτοκίον.

Ἐν τῇ σεπτῇ κοιμήσει σου, Παναγία Παρθένε, παρῆν ὁ Διονύσιος, σὺν τῷ Ἱεροθέῳ, καὶ Τιμοθέῳ τῷ θείῳ, ἅμα τοῖς Ἀποστόλοις, ὕμνον ἐξάδων ἕκαστος πρόσφορον τῇ σῇ μνήμῃ μεθ' ὧν καὶ νῦν πᾶσα γλῶσσα βρότειος ἀνυμνεῖσε τὴν τοῦ θεοῦ λοχεύτριαν καὶ τοῦ κόσμου προστάτιν.

Εἰς τοὺς Αἴνους, ἴστωμεν στίχ. δ'.

καὶ ψάλλομεν τὰ παρόντα στιχηρὰ προσόμοια

ἦχ. πλ. δ'. Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος.

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος, τῶν ἐν Ἀθήναις κομψῶν καὶ ῥητόρων τὸ ἄθεον, εἰς ὁδὸν μετέστρεψεν, εὐσεβείας τὸ πάνσοφον, τοῦ Παύλου στόμα τοῦ θεοκήρυκος, πρῶτον δὲ εἵλε σὺν τῇ Δαμάριδι, σὲ Διονύσιε, καὶ ποιμένα ἔδειξε, μεθ' οὗ καὶ νῦν πρέσβευε πρὸς Κύριον, ἐλεηθῆναι ἡμᾶς. Δίς.

Ὡς τῆς ὑπὲρ νοῦν ἐλλάμψεως, ἧς ἐπὶ γῆς μετασχών, ὁ σοφὸς Διονύσιος, οὐρανοὺς εἰσήλασε, καὶ χοροῖς προσωμίλησε, τῶν ἀσωμάτων, ὧν μετὰ σώματος, καὶ γνοὺς τὰ θεῖα, γραφῇ ἐτράνωσεν. Ὦ τίς ἰσχύσειε, μεγαλεῖα Δέσποτα, σὰ ἐξειπεῖν· καὶ γὰρ τοὺς ἁγίους σου κατεθαυμάστωσας.

Ἱερομύστα θεσπέσιε, ἐπόπτης σὺ γεγονὼς τῶν ἀῤῥήτων θεόπνευστος, κατηχεῖς ἐν πνεύματι, καὶ φωτίζεις τὰ πέρατα, τῆς οἰκουμένης, θεηγορίαις σεπταῖς, καὶ ἐκ γηΐνων ὑψοῦν διάνοιαν, πάντας ἐκπαίδευσας, τὰ φθαρτὰ δ' ὡς ῥέοντα ὑπερορᾶν μόνον δὲ ἀντέχεσθαι τῶν ἀληθῶς ὀρεκτῶν.

Δόξα ἦχ. πλ. δ'.

Ἐν Ἱερεῦσι καὶ μάρτυσι διαπρέψας, παμμακάριστε Διονύσιε, καὶ τῷ Χριστῷ ἐν ἑκατέροις εὐαρεστήσας, τῆς ἐν οὐρανοῖς ἀκηράτου δόξης καὶ λαμπρότητος μετείληφας· κάτω δὲ καὶ ἡ τοῦ χριστοῦ ἐκκλησία, τοῖς ἐγκωμίοις γεραίρει τὴν μνήμην σου· ἀλλ' ὡς ἔχων παῤῥησίαν πρὸς Χριστὸν τὸν

www.tezaurliturgic.ro

θεόν, αὐτὸν ἱκέτευε, τὴν σοῖς γενεθλίοις ἐγκαυχωμένην πόλιν, διασώζεσθαι ἀλώβητον.

Καὶ νῦν. *Δέσποινα πρόσδεξαι.*

Δοξολογία μεγάλη, καὶ ἀπόλυσις,

Μεγαλυνάριον.

Τὸν οὐρανομύστην καὶ ἀθλητήν, τῶν ὑπερφυῶντε μυστηρίων ἑρμηνευτήν, τὸν θεῖον φωστῆρα, καὶ λειτουργὸν Κυρίου, τιμήσωμεν ἐκ πόθου νῦν Διονύσιον.

www.tezaurliturgic.ro

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ ΤΟΝ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΗΝ

ΠΟΛΙΟΥΧΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΕΝ ΤΩ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΙΣ ΤΙΜΗΝ ΑΥΤΟΥ ΑΝΕΓΕΡΘΕΝΤΙ ΙΕΡΩ ΝΑΩ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΩΝ ΕΓΚΑΙΝΙΩΝ ΑΥΤΟΥ ΠΑΝΗΓΥΡΙΝ

ΥΠΟ ΤΟΥ

ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ Π. ΠΑΤΡΩΝ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΚΑΛΟΓΕΡΑ

Συμβαίνει πολλάκις, εὐσεβεῖς ἀκροαταί, συμβαίνει εἴτε ἐξ ἀγνοίας, εἴτε ἐξ ἀδιαφορίας, εἴτε δι' ὑπερβολικὴν περὶ τὰ βιωτικὰ πράγματα μέριμναν νὰ ὀλιγωρῶμεν δυστυχῶς καθηκόντων ἱερωτάτων. Ὅταν δὲ τὸ τοιοῦτον πάσχωμεν, τότε ἀπαιτεῖται τι ἄλλο, ἢ μία τις ἀφορμὴ ὁπωσοῦν ἔκτακτος, ἢ ἕν τι περιστατικὸν ἐκ τῶν μὴ κοινῶν καὶ συνήθων, ἵνα ἐξυπνίσῃ τὴν ἀδρανοῦσαν συναίσθησιν εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ ὀφειλομένου χρέους; Μία τοιαύτη καθήκοντος ἱερωτάτου παράλειψις πρὸς τὸν μακάριον Πολιοῦχον καὶ Πατέρα ἡμῶν Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην παρετηρεῖτο καὶ παρ' ἡμῖν· ἀλλὰ ἰδοὺ σήμερον ὁ νεόδμητος οὗτος ναός, τὴν ἑορτὴν τελῶν τῶν ἑαυτοῦ ἐγκαινίων, ζωηρῶς ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν τὸ πρακτέον. Συνεκάλεσεν ἀπὸ βαθέως ὄρθρου τὴν πόλιν ἅπασαν καὶ ἄμετροί ἐστε τὸ πλῆθος, ὅσοι εἰς τὴν κλῆσιν ὑπακούσαντες προθύμως συνεδράμετε. Καὶ βλέπω ὑμᾶς φαιδροὺς τοὺς πάντας ἐξ εὐλαβείας καὶ περιχαρεῖς, ὅπως φαίνονται συνήθως αἱ ὄψεις πάντων, ὅσοι ἐν τῷ βίῳ γίνονται καλῶν καὶ θεαρέστων πράξεων ἐργάται. Ἠθελήσατε ἴσως καὶ διὰ τῆς πράξεως ταύτης νὰ δείξητε, ὅτι τῆς Ἐκκλησίας τὰ παλαιὰ καὶ καλὰ ἔθιμα δὲν παρήκμασαν ἔτι παρ' ἡμῖν, καὶ μόνον ἀφορμή τις χρειάζεται, ἵνα νεναρκωμένα ὄντα ζωογονήσῃ κοιμώμενα ἀφυπνίσῃ, ἀσθενῆ καὶ ἀδύνατα ἐνδυναμώσῃ καὶ ἀναδείξῃ πάλιν τὴν ἀρχαίαν ἀκμὴν καὶ δύναμιν ἔχοντα.

Οἱ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἀοίδιμοι ἡμῶν πρόγονοι, ὅτε τὰ ἐγκαίνια ἐτέλουν τῶν ναῶν, οὕς εἶχον ἀνεγείρει εἰς τιμὴν ἢ τῶν διδαξάντων αὐτοὺς τὸν Χριστιανισμόν, ἢ τῶν ὑπὲρ τῆς πίστεως μαρτυρικῶς τελειωθέντων, ἢ τῶν εὐσεβῶς καὶ θεαρέστως αὐτοὺς ποιμανάντων, ἐγένοντο, ἐκτάκτως φαιδροὶ καὶ περιχαρεῖς. Εἰς ἔνδειξιν τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ πνεύματος εὐφροσύνης ἐνεδύοντο οἱ πάντες τὰ ἑορτωδέστερα τῶν ἐνδυμάτων· μετὰ σπουδῆς ἐκτάκτου καὶ εὐλαβείας συνέρρεον εἰς τὸν μέλ-

www.tezaurliturgic.ro

λοντα νὰ ἐγκαινισθῇ ναόν· συνίστων χοροστασίας μυστικωτέρας· προςῆγον εὐχὰς καὶ ἐντεύξεις· ἐκάλουν δὲ συνήθως καὶ τοὺς συμπολίτας αὐτῶν ἐθνικούς, ὅπως μετάσχωσι καὶ οὗτοι τῆς λαμπρότητος τῆς πανηγύρεως. Καὶ ἡ μὲν πόλις ἅπασα ἐλάμβανεν οὕτω πανηγυρικὴν τὴν ὄψιν, οἱ δὲ ἐκκλησιαστικοὶ ῥήτορες φιλοτίμως ἠμιλλῶντο, ἵνα' τὴν παγήγυριν φαιδροτέραν ἑαυτῆς καταστήσωσιν. Οὗτοι περὶ τὸν βίον καὶ τὰ θεάρεστα κατορθώματα τοῦ Ἁγίου, οὗ εἰς τιμὴν καθιεροῦτο ὁ ἐγκαινιζόμενος ναός, ἐνδιατρίβοντες, εἱστίων ὄντως τὰς τῶν συνηθροισμένων ψυχὰς διὰ πνευματικῆς πανδαισίας.

Εὐσεβεῖς ἀκροαταί! Ἐγὼ πείθομαι ἀδιστάκτως, ὅτι ταῦτα τῶν παλαιῶν εὐσεβῶν ἡμῶν προγόνων τὰ καλά τε καὶ θεοφιλῆ ἔθιμα καὶ σέβετε καὶ ἐπαινεῖτε καί, ὡς υἱοὶ εὐγνώμονες, ἐγκρίνετε. Ἐὰν τοῦτο οὕτως ἔχῃ, συγχωρήσατε καὶ εἰς ἐμὲ νὰ παραδώσω σήμερον εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν λιτήν τινα καὶ μετριωτάτην παράδοσιν τὰ περὶ τοῦ ἡμετέρου Πολιούχου ἁγίου Διονυσίου ἐν συντομίᾳ ἀφηγούμενος. Τοῦ λόγου μου τὸ πενιχρὸν οὐδένα ἐλπίζω νὰ δυσαρεστήσῃ ἐξ ὑμῶν, ὅτε αὐτὸς ὁ συγκαλῶν ὑμᾶς εἰς ἑστίασιν Ἅγιος εἶναι πλούσιος καὶ δαψιλὴς ἑστιάτωρ. Ἐὰν ἕκαστον τῶν προτερημάτων, τῶν περικοσμούντων τὸν πρῶτον τῶν Ἀθηνῶν Ἱεράρχην, ἐκλάβῃ τις (εὐλόγως κατ' ἐμέ) ὡς ἀποτελοῦν καθ' ἑαυτὸ ἓν θαυμαστὸν καὶ ἐξαίσιον ἔδεσμα, τότε λογίσασθε τῆς τραπέζης τὴν ἀφθονίαν. Ἐν αὐτῷ ἔχομεν τὸν θεολόγον, τὸν φιλόσοφον, τὸν ῥήτορα, τὸν ἀστρονόμον, τὸν Ἀρεοπαγίτην, τὸν ἰσαπόστολον, τὸν ἱεράρχην, τὸν Μάρτυρα.

Καὶ ταῦτα πάντα οὐχὶ ἁπλῶς, οὐδ' ἐν ἀναλογίᾳ κοινῇ καὶ συνήθει, ἀλλ' ἐν ὕψει καὶ μέτρῳ, ἅπερ πολὺ δυσκόλως δύνανται νὰ εὕρωσι τὸ ἰσοϋψὲς καὶ ἰσόρροπον. Τὰ πάντα ἔχουσιν, ὡς βλέπετε, λίαν καλῶς, καὶ μόνος φόβος εἶναι μὴ ἐμοῦ τοῦ εὐτρεπιστοῦ ἡ ἀβελτηρία διαταράξῃ ἐν τῇ πνευματικῇ ταύτῃ εὐωχίᾳ καὶ τοῦ καλέσαντος Ἁγίου τὴν ἁγιοπρεπῆ προαίρεσιν καὶ τῶν προσκεκλημένων τὴν ἐπαινετὴν εὐταξίαν

Καὶ εἰς τοῦτο κυρίως κεῖται τῆς ἐμῆς λειτουργίας ἡ δυσχέρεια σήμερον. Οἱ παλαιοὶ ἔλεγον "ἐκ πολλῆς τῆς εὐπορίας ἡ ἀπορία„ καὶ καλῶς, ὡς φαίνεται, ἔλεγον Διότι καὶ ἐγὼ σήμερον ἀπορῶν ὁποίαν πρῶτον, ὁποίαν δεύτερον, ὁποίαν τρίτον ἐκ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ μεγάλου Διονυσίου νὰ ἐπισκοπήσω, κινδυνεύω κατά τινα τρόπον νὰ πάθω ὅ,τι πολλοὶ πολλάκις πάσχουσιν. Οἵτινες, ἐνῷ περικλύζει αὐτοὺς πανταχόθεν ὄλβος καὶ ἀφθονία ἄπειρος, αὐτοὶ παραδόξως εὑρίσκονται ἐν ατενοχωρίᾳ ἀγωνιώδει . . .

Ἀλλὰ τί λέγω; ἰδοὺ ἀκριβῶς ἀπέναντι βλέπω ὑψούμενον τὸν λόφον τοῦ Ἀρείου Πάγου. Καὶ τοῦτον καλῶς παρατηρῶν, ἐνῷ ἀναπολῶ εἰς τὴν μνήμην τὸ περιβόητον Δικαστήριον, φαντάζομαι ἅμα καὶ τὸν ἡμέτερον Πολιοῦχον περιβεβλημένον τὸ τόσον σοβαρὸν καὶ σεμνὸν ἀξίωμα τοῦ Ἀρεοπαγίτου. Καὶ ἰδοὺ κατ' ἐμὲ πρόχειρος ξενίσας ἀρχή. Λοιπὸν ὑπὸ τὴν τοῦ Ἀρεοπαγίτου ἰδιότητα κατὰ πρῶτον θέλω ἐπισκοπή-

www.tezaurliturgic.ro

σει τὸν ἅγιον Διονύσιον σήμερον καὶ εἶτα ὅσον τὸ βραχὺ τοῦ λόγου συγχωρεῖ, καὶ ὑπὸ τὰς ἄλλας, εἰς ἄλλους καταλείπων, πολλῷ ἐμοῦ βαρύτερον τῆς σοφίας τὸ τάλαντον ἔχοντας, νὰ ἐξυμνήσωσιν ἐπαξίως πάντας αὐτοῦ τοὺς ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἄθλους· νὰ περιγράψωσιν ἀκριβῶς τὰς χώρας καὶ τὰ ἔθνη, ἃ ἐφώτισε διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου· νὰ ἐγκωμιάσωσι τὰ ὑπερφυᾶ ἱεραρχικὰ αὐτοῦ χαρίσματα· νὰ θαυμάσωσι τὸ πέλαγος τῆς θεολογικῆς αὐτοῦ σοφίας· νὰ παραστήσωσι τὴν βαθεῖαν αὐτοῦ καὶ σχεδὸν ἀνυπέρβλητον πάντων ἐγγένει τῶν πάλαι φιλοσοφικῶν συστημάτων γνῶσιν· νὰ ἐντρυφήσωσιν εἰς τὴν περὶ περὶ ζωῆς αὐτοῦ θεωρίαν, εἰς τὴν περὶ νοῦ, εἰς τὴν περὶ λόγου, εἰς τὴν περὶ ἀληθείας, εἰς τὴν περὶ πίστεως, εἰς τὴν περὶ δυνάμεως, εἰς τὴν περὶ δικαιοσύνης, εἰς τὴν περὶ σωτηρίας, εἰς τὴν περὶ [illegible]υτρώσεως. Νὰ κατανοήσωσιν ἂν δύνανται, καὶ ἄλλους εἰς κατανόησιν ὁδηγήσωσι τοῦ τί εἶναι ὅμοιον, τί ἀνόμοιον, τί στάσις, τί κίνησις, τί ἰσότης, τί ἀνισότης, τί ἀγαθόν, τί κακόν, τί φῶς, τί ἔρως, τί ἔκστασις, τί ζῆλος Νὰ γλυκανθῶσι τέλος πάντων ἐκ τῆς μελιρρύτου αὐτοῦ φράσεως, καί, κορεσθέντες αὐτοὶ ἐκ τῆς γλυκύτητος, παροτρύνωσι καὶ ἄλλους εἰς τὴν ἡδυτάτην μελέτην τοῦ ἀττικωτάτου τε καὶ τεχνικωτάτου τῶν ἀττικιζόντων καὶ γραμματικευομένων.

Ταῦτα, ὡς εἶπον, εἰς ἄλλους ἔστωσαν κλῆρος, εἰς τοὺς ἄγαν δηλονότι δυνατοὺς καὶ περιττοὺς τὴν σοφίαν. Ἡμεῖς ἀπὸ ταύτης τῆς θέσεως τὸν τοῦ Ἀρείου πάγου λόφον θεώμενοι, φαντασθῶμεν κατὰ πρῶτον τὸν ἅγιον Διονύσιον ὡς Ἀρεοπαγίτην ἐκεῖ καθήμενον. Καὶ οὐχὶ ἁπλῶς ὡς δικαστὴν καθήμενον, ἀλλὰ καὶ ἀκροώμενον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου δημηγοροῦντος. Ἢ εἶναι τάχα ἀνάγκη νὰ ἀναφέρω τὸ τόσον γνωστὸν καὶ εἰς ὑμᾶς καὶ εἰς πάντας, ὅτι καὶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ ὁ πνευματοκίνητος χρωστὴρ τὴν τοιαύτην τοῦ μεγάλου Διονυσίου στάσιν ἐφιλοτιμήθη νὰ ζωγραφήσῃ διὰ τῶν ἀνθηροτάτων τοῦ λόγου χρωμάτων ἐν τῷ ἱερῷ βιβλίῳ τῶν Πράξεων:

Ἐκεῖ λοιπὸν ἐπὶ τοῦ λόφου, ἔνθα ὁ Ἄρης κατὰ τὸν μῦθον τῶν παλαιῶν (τὸν οὐδὲν ἄλλως σεμνὸν διδάσκοντα) ἔδωκε δίκην διὰ τὸν ὑπ' αὐτοῦ διαπραχθέντα φόνον τοῦ Ἀλιρροθίου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, ἐκεῖ ἦν ἀνιδρυμένον τὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου Δικαστήριον. Ἐν τῷ περιβοήτῳ τούτῳ Δικαστηρίῳ ὁπόσοι μὲν ἦσαν κατὰ καιροὺς οἱ δικασταί· ἐκ τίνων καὶ παρὰ τίνων ἐγένετο αὐτῶν ἡ ἐκλογὴ καὶ ἡ προαγωγὴ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀρεοπαγίτου· διὰ τί ἐν νυκτὶ καὶ σκότῳ τοῦτο ἐδίκαζεν· ὁποία μάλιστα ἦν αὐτοῦ ἡ κατάστασις ἐπὶ Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, ὅτε οἱ Ἕλληνες τὴν σώφρονα ἀπομαθόντες ἐλευθερίαν εἰς τοὺς Ρωμαίους ἐδούλευον ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀγαπητὰ ἄλλως εἰς τοὺς περιεργοτέρους τε καὶ φιλομαθεστέρους ὑπάρχοντα, οὔτε ὑμεῖς σήμερον παρ' ἐμοῦ ζητεῖτε νὰ διδαχθῆτε, οὔτε ἐγὼ νὰ πραγματευθῶ δύναμαι, ὡς ἐκτὸς κείμενα τοῦ θέματος τῆς παρούσης ὁμιλίας. Ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν πρέπει κατ' ἐμὲ νὰ μείνῃ ἐντελῶς ἀπαρα-

www.tezaurliturgic.ro

τήρητον, εἶναι τοῦ παλαιοῦ Κόσμου ἡ κοινὴ καὶ ὁμόφωνος μαρτυρία' ὅτι οἱ ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ βουλευόμενοι ἀδέκαστον πάντοτε ἀπέφαινον τὴν ψῆφον· καὶ ὅτι οὐδεὶς ποτε, οὔτε φεύγων ἁλούς, οὔτε διώκων ἡττηθείς, εὑρέθη εἰπών, ὅτι ἐν αὐτῷ ἀδίκως ἐδικάσθησαν τὰ κριθέντα.

Ὦ Δικαστηρίου ἔξοχος ἀρετή! Ὦ ἔπαινος, ὃν οὐδεὶς ποτε ἡμαύρωσε φθόνος. Ὦ φήμη ἀκηλίδωτος διαμείνασα τὸν ἅπαντα χρόνον. Καὶ δὲν εἶναι ἄρα εὔλογον καὶ πρέπον νὰ θαυμάσωμεν καὶ ἐκ τούτου τὰ ἤθη τὰ ἀγλαὰ καὶ τὴν πολιτικὴν χρηστότητα τῶν τότε κατοίκων τῆς ἡμετέρας πόλεως; Διότι τί ἄλλο ἦν ὁ Ἄρειος Πάγος ἢ τὸ φωτογράφημα τῶν Ἀθηναίων; Τί ἄλλο ἢ τὸ πιστὸν ἀποτύπωμα ἐκείνων, οἵτινες ἐφημίζοντο, ὅτι κατῴκουν τὸ τῆς Ἑλλάδος εὔχος, τὸ περίπυστον καὶ πανοίδιμον ἄστυ, τὸ τῶν φιλοσόφων καὶ καλλιτεχνῶν διαιτητήριον, τὸ τῶν ἐπὶ λόγοις θαυμαζομένων δικαστήριον; Διότι εἰς τὰς ἀρετὰς ἐκείνων ὀφείλεται ὁμολογουμένως τὸ κατόρθωμα, ὅτι οἱ μέλλοντες νὰ περιβληθῶσι τὸ τοῦ Ἀρεοπαγίτου ἀξίωμα ἐξελέγοντο πάντοτε ἐκ τῶν ἐξόχως σεμνυνομένων οὐ μόνον ἐπὶ σοφίας πλούτῳ, ἀλλὰ πρὸς τούτῳ καὶ ἐπὶ φρενῶν εὐκοσμίᾳ καὶ ἐπὶ σωφροσύνῃ καὶ ἐπὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνδρίᾳ καὶ εὐγενείας ὑπεροχῇ.

Λοιπὸν ἂν τοιοῦτος ὤφειλε νὰ ἦναι πᾶς ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ Δικαστής, τότε κρίνατε ὁποῖος ἦν αὐτῶν ὁ κορυφαῖος. Διότι δὲν πρέπει νὰ ἀγνοῆτε, ὅτι ὡς τοῦ Ἀρείου Πάγου Πρόεδρον παραδίδουσιν εἰς ἡμᾶς τὸν Ἅγιον Διονύσιον οἱ παλαιότατοι τῶν συγγραφέων. Ὦ! αὐτὸς θέλετε ἐξάπαντος εἰπεῖ, αὐτὸς ἦν τοῦ λαμπροῦ ἐκείνου χοροῦ πολὺ λαμπρότερος, ὡς ὄρχαμος, καθὼς συμβαίνει εἰς πάντα θίασον μουσικῶν νὰ ἦναι μουσικώτερος ὁ μουσηγέτης. Εὔστοχος τῷ ὄντι ἡ κρίσις, ἀλλὰ φοβοῦμαι μήπως δὲν εἶναι ἐκ τῶν συνήθων παρ' ἡμῖν ταπεινοτήτων ἀνεπηρέαστος. Διότι γνωρίζω, ὅτι ἀπὸ τὰς σημερινὰς ἡμῶν ἀθλιότητας συνειθίσατε νὰ μετρῆτε τὴν ἀξίαν τῶν προσώπων οὐχὶ κατὰ τὸ ἠθικὸν αὐτῶν βάρος, ἀλλὰ κατὰ τὴν ψευδῆ ἀναλογίαν τῶν ἀξιωμάτων καὶ τῶν θέσεων. Νὰ θεωρῆτε ἕνα ἕκαστον τῶν προσώπων ὡς φωτιζόμενον, οὐχὶ ἐκ τοῦ ἔσωθεν ἀναβρύοντος φωτός, ἀλλ' ἐκ ξένου καὶ ἀλλοτρίου φωτός. Νὰ ἐκτιμᾶτε ἐν ὅ φ τὸ βλέπετε ἑτερόφωτον, νὰ καταφρονῆτε, ὅταν τὸ παρατηρῆτε ἀφώτιστον· νὰ ἀδιαφορῆτε ἐντελῶς περὶ αὐτοῦ, ἐὰν τυχὸν ἦναι αὐτόφωτον. Ἀλλ' ἐγὼ ἐνταῦθα δὲν θέλω περορισθῇ νὰ δείξω τοῦ ἡμετέρου Ἀρεοπαγίτου τὴν ὑπεροχὴν ἁπλῶς διὰ τῆς συγκρίσεως πρὸς τοὺς ἐν ἀξιώματι ὁμοτίμους. Ὄχι, ὄχι. Διότι φοβοῦμαι μήπως περιπέσω εἰς τὸ ἄτοπον τῶν ἀδεξίων ἐκείνων πανηγυριστῶν, οἵτινες, ἵνα παραστήσωσι τὸν παρ' αὐτῶν ἐγκωμιαζόμενον Ἡρακλῆ, ἕνα καὶ μόνον γνωρίζουσι τρόπον, νὰ ζωγραφῶσι τοὺς ἄλλους πυγμαίους Νήπιοι καὶ ταπεινολόγοι! Οἵτινες τὰ ἐφήμερα ἀξιώματα καὶ τὰς ὑψηλὰς καὶ ἐπιζήλους λεγομένας θέσεις ἐπιτηδεύονται ὡς βαφάς, ὅτε τῆς ἀληθοῦς εἰκόνος τὰ ζωηρὰ καὶ ἀνεξίτηλα χρώματα εἶναι αὐτὴ τῶν προσώ-

www.tezaurliturgic.ro

πων ἡ ἀξία. Καὶ ἀκούσατε, παρακαλῶ, ἂν ἐν τῷ θέματι τοῦ λόγου μου ὁμιλῶ κατὰ λόγον.

Ἡμεῖς, εὐσεβὴς ὁμήγυρις, ἡμεῖς γνωρίζομεν ἐκ τῆς ἱστορίας, ὅτι ὁ Ἅγιος Διονύσιος ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ ἕνατον ἔτος ἀπὸ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν γεννήσεως. Καὶ ὅτι μὲν ἐξ ἐπιφανοῦς κατήγετο γένους· ὅτι ἔτυχεν ἐλευθερίας ἀγωγῆς· ὅτι τῆς πρώτης ἠξιοῦτο τιμῆς παρ' Ἀθηναίοις, ταῦτα βεβαιοῦσιν ἀσφαλῶς καὶ τὸ ἀρεοπαγιτικὸν αὐτοῦ ἀξίωμα καὶ μάλιστα ἡ ἀψευδεστάτη τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ μαρτυρία. Διότι ὁ θεόπνευστος Συγγραφεὺς λόγον περὶ αὐτοῦ ποιούμενος δὲν λέγει "ἐν οἷς ἦν ἀνὴρ ὀνόματι Διονύσιος„, ἀλλὰ "ἐν οἷς ἦν καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης„. Τοῦτο δὲ δηλοῖ πρφανῶς, ὅτι πολύφημος ἦν ὁ θεῖος Πατὴρ καὶ εἰς τὸν τότε Κόσμον ὀνομαστότατος. Ὅτι δὲ διὰ μελέτης καὶ τριβῆς φιλοπόνου πᾶσαν διῆλθεν ἐγκύκλιον μάθησιν· ὅτι τελειότατος ἐγένετο κατὰ πᾶσαν ἰδέαν λογικῆς ἐπιστήμης· ὅτι φιλοσοφώτατος ὑπῆρξε τῶν ἄλλων φιλοσόφων, καὶ τῶν ἀττικιζόντων καὶ γραμματικευομένων ἀττικώτατος καὶ τεχνικώτατος, καὶ τῶν ῥητόρων ῥητορικώτατος, καὶ τῶν περὶ τὴν ἀστρονομίαν καταγινομένων θεωρητικώτατος, ταῦτα ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ δύναται νὰ διδαχθῇ πᾶς ἕκαστος. Καὶ μηδεὶς ἐξ ὑμῶν ζητήσῃ ταύτῃ τῇ ὥρᾳ νὰ μάθῃ παρ' ἐμοῦ, τί εἶπεν ἡ νεωτέρα κριτικὴ ἐπιστήμη περὶ τῆς γνησιότητος τῶν τόσων πολυκρότων συγγραμμάτων τοῦ μεγάλου καὶ θείου τούτου Πατρός. Ταύτην τὴν φροντίδα ἄφετε εἰς ἐκείνους, οἵτινες καὶ τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν καὶ τὴν ἀπαιτουμένην διάθεσιν ἔχουσι νὰ παρακολουθῶσι προσεκτικῶς τῆς κριτικῆς τὰ ἴχνη· νὰ ἀσφαλίζωσιν, ἂν δύνανται τὰ κατ' αὐτὴν ἀμφιβαλλόμενα· νὰ στηρίζωσιν ἔτι μᾶλλον τὰ ἀναντίρρητα· νὰ ἐξελέγχωσι τὰ ἀνθαίρετα, ἅπερ αὕτη πολλάκις ἐκ λεπτοτάτου μίτου ἐξαρτᾷ, καὶ νὰ διασκεδάζωσιν ὡς ἀσθενέστατα ἀράχνεια ὑφάσματα. Εἰς ὑμᾶς νομίζω λίαν ἱκανοποιητικὸν νὰ μιμηθῆτε ἐν τούτῳ τοὺς πρακτικοὺς μᾶλλον φυτουργοὺς καὶ δενδροκόμους. Ὅπως ἐκεῖνοι, ἐπαγαλλόμενοι ἐπὶ τῇ λαμπρότητι τοῦ ἄνθους καὶ τῇ γενναιότητι τοῦ καρποῦ, θαυμάζουσι διὰ τὴν ἀρετὴν τὸ φυτὸν καὶ τὸ δένδρον· οὕτω καὶ ὑμεῖς δύνασθε νὰ θαυμάζητε τὸν θεῖον Διονύσιον καὶ νὰ θεωρῆτε ὑψηλὸν καὶ μέγαν ἐξ αὐτῶν τῶν προϊόντων τῆς διανοίας, τουτέστιν ἐξ αὐτῆς τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἀξίας, καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς ἀρεοπαγιτικῆς θέσεως, ἣν τὴν σήμερον παρ' ἡμῖν ἐταπείνωσαν αἱ ἡμέτεραι ἔξεις.

Πλὴν προσθέσατε ἀξίαν ἐπὶ τῆς ἀξίας καὶ δότε βάρος εἰς τὴν βαρύτητα.

Τὸν μέγαν Διονύσιον, πλὴν τῶν ἄλλων φυσικῶν καὶ ὑπερφυῶν χαρισμάτων ἐκόσμει ἰδιαζόντως καὶ τοῦτο, ὅτι ἀνῆκεν εἰς ἐκείνας τῶν δαιμονίων καὶ φοιβαστικῶν φύσεων, αἵτινες οὐδέποτε εἰς τὰ ἐγνωσμένα ἐπαναπαύονται, ἀλλὰ μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἔρωτος ἀκαθέκτου διηνεκῶς ὀργῶσιν εἰς νέας καὶ τελειοτέρας γνώσεις. Τοῦτο τὸ ἐξοχώτατον αὐτοῦ χαρακτηριστικὸν τεκμαίρομαι ἐγὼ ἐξ ἄλλων τε καὶ μάλιστα ἐκ τῆς εἰς Αἴγυπτον

www.tezaurliturgic.ro

αὐτοῦ ἀποδημίας. Εἶναι δὲ πάντως καὶ εἰς τοὺς πλείστους ἐξ ὑμῶν γνωστόν, ὅτι οἱ ἐλλογιμώτατοι παρ' Ἕλλησιν ἀπεδήμησαν εἰς Αἴγυπτον χάριν τῶν ἀστρονομικῶν, μαθηματικῶν, καὶ τῶν ἄλλων φιλοσοφικῶν μαθήσεων, ἃς κατ' ἐξοχὴν περιεῖπον οἱ ἱερεῖς τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ Σόλων, ὁ Θαλῆς, ὁ Πυθαγόρας, ὁ Εὔδοξος, αὐτὸς ὁ Πλάτων, καὶ τοσοῦτοι ἄλλοι μεταξὺ τῶν σοφῶν τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ μεγαλοφυΐᾳ περιφανέστατοι, πάντες ἐμυήθησαν τὰ μυστήρια τῆς σοφίας τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων. Ἵνα λοιπὸν καὶ ὁ ἅγιος Διονύσιος μεταβῇ εἰς Αἴγυπτον (καὶ μετέβη τὸ εἰκοστὸν τέταρτον ἄγων ἔτος τῆς ἡλικίας) κατὰ μίμησιν τῶν εὐκλεῶν ἐκείνων ἀνδρῶν πρὸς πληρεστέραν ἐπιστημονικὴν συγκρότησιν, τοῦτο δηλοῖ προφανῶς, ὅτι ἴσον εἶχε πρὸς ἐκείνους τὸ ὑπεροχικὸν τῆς φύσεως, ὅτι ἐξ ἴσου ἐκέκτητο τὸν θεῖον ἔρωτα τῆς μαθήσεως, ὅτι ἐφάμιλλος ἦν κατὰ τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ γένους. Εἶναι δὲ καὶ ἄλλως γνωστόν, ὅτι οὐχὶ αἱ ἁπλῶς ὑψηλαί, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον αἱ μέτριαι καὶ συνήθεις, ἀλλ' αὐταὶ αἱ ἔξοχοι καὶ ὑπέροχοι διάνοιαι ἐκεῖναι μόναι ἐπίστανται νὰ ἐκλέγωσιν ὡς ἑαυτῶν πρότυπα ἐν τῷ βίῳ τοὺς κρατίστους καὶ δοκιμωτάτους, ὧν ὁ σύμπας αἰὼν ἱερὰν τὴν μνήμην ἐτήρησεν.

Βλέπετε τώρα εἰς ποίων ἀνδρῶν περιωπὴν ἀνάγεται ὁ ἡμέτερος Πολιοῦχος; Παρατηρεῖτε, ὅτι τὸ ὕψος αὐτοῦ ἀνορθοῦται παραλλήλως πρὸς τὰ ἐκείνων ὕψη; Εἰς τοῦτο λοιπὸν τὸ ὕψωμα πρέπει νά μοι ἀνατείνητε τὴν διάνοιαν, ὅπου τὰ μεγαλεῖα φαίνονται, ὅπως εἶναι φαεινά, μηδαμῶς σκιαζόμενα ὑπὸ τῆς ὁμιχλώδους αὔρας τῶν θέσεων καὶ τῶν ἀξιωμάτων. Καὶ ἐὰν ἦναι ἀνάγκη (ὅπερ ἐγὼ θεωρῶ περιττὸν) εἰς τὰ τοσαῦτα τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ χαρίσματα νὰ προσθέσητε καὶ τίτλους ἐγκοσμίους, ἐγὼ νομίζω, ὅτι, τιτλοφοροῦντες αὐτόν, ἀπὸ τῆς περιωπῆς ταύτης ὀφείλετε νὰ ἀτενίζητε εἰς τὸ μέγα αὐτοῦ ἀνάστημα.

Ἀλλὰ τί ἐνδιατρίβω περὶ τὰ ἐπουσιώδη καὶ δὲν λέγω ἐκείνης τῆς μακαριστῆς ἀποδημίας τὸ ἐξαιρετικὸν καὶ περιβόητον;

Ἡ Ἡλιούπολις, ἥτις κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐφημίζετο ὡς τῶν σοφῶν αἰγυπτίων ἱερέων ἑστία, αὕτη εἶχε τὸν Διονύσιον, ἅμα ἐξ Ἑλλάδος εἰς Αἴγυπτον πρὸς περισυλλογὴν σοφίας ἀποδημήσαντα. Ἀλλ' ἐνῷ ὁ νεαρὸς Ἀθηναῖος, ὁ τῆς ἀληθείας ἔνθερμος ἐραστής, ἐμυεῖτο παρὰ τῶν σοφῶν ἱερέων τὰ τῆς ἰδίας σοφίας μυστήρια καὶ ἐφιλοτιμεῖτο βαθύτερον ὡς οἷόν τε νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὰ ἄδυτα αὐτῆς, ἰδοὺ ἐν σταθερᾷ μεσημβρίᾳ βλέπει τὸν ἥλιον ἐπὶ τρεῖς ὅλας ὥρας τὰς ἑαυτοῦ μαρμαρυγὰς κρύψαντα καὶ τὴν γῆν σεισμένην καὶ δεινῶς τρέμουσαν. Οἴμοι! Ὁ Θεὸς τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἐκρέματο σωματικῶς ἐν Γολγοθᾷ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ ἐγεύετο, ὦ τοῦ θαύματος, θανάτου ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς διὰ τὴν τοῦ Κόσμου σωτηρίαν. Τοῦτο τὸ φαινόμενον μηδείς, εὐσεβεῖς μου ἀκροαταί, μηδεὶς ἐκλαβέτω ὡς μίαν τῶν φυσικῶν καὶ συνειθισμένων ἐκλείψεων. Διότι ἐνῷ ἦν πλήρης πανσέληνος, ὅτε δηλαδὴ οἱ δύο φωστῆρες, ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη, εὑρίσκονται κατὰ διάμετρον ἀντικρὺς ἀλλήλων, ὁ ἥλιος μεσουράνιος ὢν ἀπέκρυψε παραδόξως τὰς ἑαυτοῦ ἀκτῖνας. Κατὰ τίνα δὲ τοῦτο νόμον ἐγένετο,

www.tezaurliturgic.ro

πῶς βαθύτατον ἐπεκράτησε σκότος ἐν πληρεστάτῳ μεσημβρίας φωτί, εἰς μὲν τὸν φυσικὸν νοῦν νὰ ἐννοήσῃ εἶναι ἀδύνατον, εἰς δὲ τὸν δημιουργὸν καὶ προνοητὴν καὶ συνοχέα τοῦ παντὸς νὰ ἐνεργήσῃ δυνατώτατον καὶ μάλα.

Θάμβος καὶ ἔκστασις, ὡς ἦν εἰκός, κατέλαβε τὸν μακάριον Διονύσιον ἅμα τὴν ἀμαύρωσιν τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου ἰδόντα καὶ αἰσθανθέντα τῆς γῆς τὸν φοβερὸν κλονισμόν. Θάμβος καὶ ἔκστασις; Ναί· θάμβος καὶ ἔκστασις. Ἀλλὰ διατί; διότι, ταπεινοί μου χριστιανοί, οἱ μικροὶ Ἀρεοπαγῖται καὶ οἱ μικροὶ Νεύτωνες θαμβοῦνται καὶ ἐκπλήσσονται πάντοτε ἀπέναντι τῆς ἀκαταλήπτου δυνάμεως καὶ σοφίας τοῦ δημιοργοῦ. Ἰταμοὶ δὲ καὶ ἀγέρωχοι καὶ ἀναίσθητοι ἵστανται συνήθως μόνοι οἱ μεγάλοι τῆς τετραγωνικῆς ῥίζης φωστῆρες, οἵτινες καὶ διδάσκουσιν ἀγερώχως τοὺς ἰδίους μαθητὰς ἰταμῶς νὰ ἀπολακτίζωσι πάντα νόμον τῆς ἑαυτῶν διανοίας ὑπέρτερον. Ὑμεῖς ὅμως ὅσοι ἐδιδάχθητε τὴν μὲν εὐαγγελικὴν ταπείνωσιν ὡς ἀρετὴν ὑψωτικὴν νὰ ἀγαπᾶτε, τὴν δὲ ἐωσφορικὴν ἔπαρσιν ὡς καταπτώσεως αἰτίαν νὰ ἀποφεύγητε, οἴκοθεν κατανοεῖτε, ὅτι τὸ θάμβος καὶ τὴν ἔκστασιν, ἥτις ἐκ τῆς τῶν στοιχείων συνταράξεως εἰς τὸν μακάριον Διονύσιον ἐπῆλθε, πρέπει εὐσεβοῦντες νὰ ἐκλάβητε ὡς μεγάλης καὶ φιλοσόφου καὶ ἐνθέου ψυχῆς γέννημα. Ἐφιλοτιμήθη δὲ καὶ νεαρὸς Ἕλλην ζωγράφος, συνευσεβῶν, ὡς φαίνεται, καὶ αὐτὸς διὰ τῆς τέχνης τὸ κατὰ δύναμιν, τοιαύτην νὰ φιλοτεχνήσῃ τοῦ ἡμετέρου Πολιούχου εἰκόνα καὶ ἀναθέσῃ ἱερὸν τοῖς εἰς τὸν ναὸν εἰσερχομένοις θέαμα. Ἐπέγραφε δ' ἐπ' αὐτῆς καὶ τὸ περιαδόμενον τοῦ μεγάλου Διονυσίου ἐκφώνημα, ὅπερ εἶναι ἀναλαμπὴ φωτεινοτάτη τῆς ἐκστάσεως καὶ τοῦ θάμβους ἐκείνου. "Ἄγνωστος πάσχει Θεός, δι' ὃν τόδε τὸ πᾶν ἐξόφωταί τε καὶ σεσάλευται„.

Ἀπὸ τῆς μακαρίας ἐκείνης στιγμῆς, δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ἐδέξατο ὁ θεῖος Πατὴρ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν τὴν πρώτην ἀκτῖνα τῆς ἀληθείας, ἧς κατόπιν ἐγένετο δοχεῖον εὐρυχωρότατον. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἤρξατο νὰ κατανοῇ τὰ τελειότατα τῆς θείας σοφίας μυστήρια, ἃ μάτην ἕως τότε ἐσπούδασε νὰ μάθῃ παρὰ τῶν πεφημισμένων σοφῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Αἰγύπτου. Ἀπὸ τότε ἐλύθη παρ' αὐτῷ τὸ ἕως τότε ἀκατάληπτον αἴνιγμα περὶ τοῦ ἀγνώστου Θεοῦ, ὃν οἱ συμπολῖται αὐτοῦ Ἀθηναῖοι διὰ τῆς φυσικῆς τοῦ νοῦ αὐτῶν ὀξύτητος μὴ δυνάμενοι νὰ ἐννοήσωσιν ἐλάτρευον ἀγνοοῦντες καὶ βωμὸν ἐν μέσαις Ἀθήναις ἀνήγειραν. Ἔκτοτε ἐκαραδόκει ἐναγώνως τὸν μέλλοντα νὰ φανερωθῇ καθ' ἅπαντα τὸν Κόσμον ἀληθῆ Θεόν, ὃν τὸ παγκόσμιον ἐκεῖνο φρικτρούργημα πρανήγγειλεν. Ὢ τῆς μακαριστῆς ἐκείνης τοῦ μακαρίου Διονυσίου ἀποδημίας! Ὢ τῆς πολυτίμου συγκομιδῆς, ἣν οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ Ἑλλήνων, οὐδ' αὐτῶν τῶν θαυμασθέντων καὶ θαυμαζομένων ἐπὶ παιδείας ἀκρότητι, ἐξ Αἰγύπτου συνεκομίσατο.

Καὶ ἀπέσβεσε τίς ποτε ἐξ αὐτῶν τῆς φιλομαθείας τὴν δίψαν, ἢ ἐθεράπευσεν, ὅπως ἐκεῖνος, τοῦ εἰδέναι τὸν ἔρωτα; Ὢ τῆς εὐκληρίας! Αὐτὸς κατέστη Χριστιανός, πρὶν ἢ ἀκούσῃ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ

www.tezaurliturgic.ro

δημηγοροῦντα. Ἀπόστολος, ἂν οὐχὶ ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, ὡς οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι, ἀλλ' ἐμμέσως διὰ τῆς φωνῆς τῶν στοιχείων τῆς φύσεως εἰς τὸ κήρυγμα ἀπεσταλμένος. Μεμυημένος πρὶν ἢ παρὰ τῶν μυσταγωγῶν μυηθῇ τὰ μυστήρια τῆς πίστεως· πεπληροφορημένος πρὶν ἢ ἑλλαμφθῇ διὰ τῶν ἀκτίνων τῆς χάριτος. Αὐτὸς τρόπον τινὰ ἠδύνατο ἔκτοτε νὰ θεωρῆται ὡς φωστήρ τις ἡμίφωτος, ὅστις μετ' ὀλίγον ὁλόφωτος ἐκ τῆς μυστικωτέρας τοῦ Πνεύματος αἴγλης γενόμενος, προωρισμένος ἦν νὰ λάμψῃ περιφανῶς οὐχὶ εἰς ἕνα τόπον, ἀλλ' εἰς πολλούς· οὐχὶ εἰς ἕνα λαὸν ἀλλ' εἰς πλείστους οὐχὶ εἰς μίαν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ σχεδὸν εἰς ἁπάσας.

Καὶ ἰδοὺ ἐπέστη ὁ χρόνος.

Τὸ πεντηκοστὸν δεύτερον ἀπὸ θεογονίας διήνυεν ὁ Κόσμος ἔτος, ὅτε ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος, πολλὰ διελθὼν ἔθνη καὶ πλείστας ἀμείψας πόλεις τὸ φερέσβιον τοῦ Εὐαγγελίου εὐαγγελιζόμενος κήρυγμα, ἦλθε καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας, τὰς παλαιὰς λέγω καὶ κλεινὰς Ἀθήνας Νῶν ἀνάγκη, νομίζω νὰ ἔχητε, ὑπ' ὄψιν τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ ἤθη τῶν Ἀθηναίων, ἵνα ἐννοήσητε καλῶς τὸν τρόπον τῆς συμπεριφορᾶς αὐτῶν πρὸς τὸν Ἀπόστολον. Οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τότε, ὅπως πρότερον, ἐθεωροῦντο ὡς οἱ ἐπὶ μᾶλλον ἐπὶ σοφίᾳ αὐχοῦντες, ὡς οἱ ἐμπαθέστερον εἰς τοὺς θεοὺς αὐτῶν καὶ τὰ σεβάσματα προσκείμενοι, ὡς οἱ ἐξαιρετικῶς ἐπὶ ταῖς θρησκευτικαῖς αὐτῶν τελεταῖς καὶ πομπαῖς φαιδρυνόμενοι καὶ ἐπαγαλλόμενοι. Ὅτι δὲ ταῦτα διέθετον αὐτοὺς οὐχὶ εὐμενῶς πρὸς τὴν ὅλως ἀνατρεπτικὴν τοῦ Ἀποστόλου διδασκαλίαν εἶναι, νομίζω, εἰς ὑμᾶς φανερόν. Ἀλλὰ μὴ λησμονεῖτε, ὅτι οἱ αὐτοὶ πάλιν Ἀθηναῖοι καὶ ἦσαν καὶ ἐφημίζοντο ὡς ἐπιεικεῖς πρὸς τοὺς φίλους, ἥμεροι καὶ εὐγενεῖς πρὸς τοὺς ξένους, φιλάνθρωποι πρὸς τοὺς οἰκείους, χρηστοὶ οὐχὶ κατ' ἐπίδειξιν, τοῦθ' ὅπερ ἔχει, ὡς τὰ πολλά, τὴν σκαιότητα ἐπικαθημένην, ἀλλ' ἐκ τῆς ἔνδον διαθέσεως τοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος. Καὶ ἰδοὺ ἔχετε φανερὰς τὰς ἀντιρρόπους αἰτίας, δι' ἃς ἡ τοῦ Παύλου ἐν Ἀθήναις διαμονὴ ἐγένετο σχετικῶς ἄλυπος Διότι εἰς ταύτας κυρίως αὐτῶν τὰς ἰδιότητας πρέπει νὰ ἀποδοθῇ ὁ λόγος, ὅτι, ὅτε ἤκουσαν αὐτὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως διαλεγόμενον καὶ ἐξέλαβον ὡς σπερμολόγον καὶ ξένων δαιμονίων εἰσηγητήν, οὔτε ἐξύβρισαν, οὔτε ἐκακοποίησαν αὐτόν, ὡς ἐποίησαν πλείστων ἄλλων ἑλληνικῶν καὶ ῥωμαϊ ῶν πόλεων πολῖται. Ἀλλὰ τί ἔπραξαν; "Ἤγαγον ἐπὶ τὸν Ἄρειον Πάγον λέγοντες δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ „αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχή„; Εἰς τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις ἐγὼ τοὐλάχιστον, ἂν ἡ κρίσις δέν με ἀπατᾷ, ἀνακαλύπτω τῆς ἀθηναϊκῆς ἀγωγῆς τὴν λεπτότητα καὶ τῆς ἀττικῆς συμπεριφορᾶς τὴν κομψείαν.

Ὁδηγεῖται λοιπὸν ὁ Παῦλος ἐπὶ τὸν Ἄρειον Πάγον καὶ ἐκεῖ, τῶν Ἀρεοπαγιτῶν παρακαθημένων, ὑφηγορεῖ τὴν θαυμαστὴν ἐκείνην καὶ περιβόητον δημηγορίαν. "Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονε„στέρους ὑμᾶς θεωρῶ. Διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα „ὑμῶν εὗρον καὶ βωμόν, ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο "Ἀγνώστῳ Θεῷ„. Ὃν οὖν „ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν„. Ἐκ τοῦ λόγου

www.tezaurliturgic.ro

τούτου, πλήρους κομψῆς διανοίας καὶ σθένους ὄντος, οἱ Ἀρεοπαγῖται καταπλαγέντες ὡς ὑπὸ ἤχου ὀξείας βροντῆς ἔμειναν ἄφωνοι. Μόλις δὲ πως συνελθόντες καὶ τὸ "ἀκουσόμεθά σου πάλιν περὶ τούτου„ ἐπιφθεγξάμενοι, ἀφῆκαν τὸν ἔθεον ῥήτορα ἐλεύθερον νὰ ἐξέλθῃ τοῦ Δικαστηρίου Συμπεραίνετε ἤδη, νομίζω, ὁποία ἐν τῇ τοῦ μεγάλου Διονυσίου ἰδίως ψυχῇ ἐγεννήθη ἔκπληξις. Βλέπει πρῶτον ἤδη ἕνα ἕως τότε ἄγνωστον εἰς αὐτὸν ἄνδρα· καὶ τοῦτον τόσον ἔκτακτον τὴν μορφὴν ὄντα τόσον πεπεισμένον περὶ τῆς ἀληθείας τῆς ὑποθέσεως, περὶ ἧς ἐλάλει· τόσον πειστικῶς παριστάνοντα τὸ θέμα τοῦ λόγου αὐτοῦ· τόσον βιαίως συναρπάζοντα ὑπὲρ ἑαυτοῦ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν τὰς ψήφους. Καὶ τί παρ' αὐτοῦ μανθάνει; μανθάνει πρῶτον, ὅτι ὁ ἄγνωστος Θεὸς ἐφανερώθη· μανθάνει δεύτερον, ὅτι ἔπαθεν. Θαυμασία τῷ ὄντι περίστασις. Ἐκ τούτων τί ἄλλο κατὰ λογικὸν συνειρμὸν ἠδύνατο νὰ ἐπέλθῃ εἰς αὐτὸν διανόημα, ἢ ὅπερ ἐν Αἰγύπτῳ διενοήθη, ὅτε εἶδε τὸν ἐξαίσιον σκοτασμὸν τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς τὸν φοβερὸν κλονισμόν; Ἄνευ ἀμφιβολίας τὸ ἐμφαντικώτατον ἐκεῖνο ἐκφώνημα "ἄγνωστος πάσχει Θεός, δι' ὃν τόδε τὸ πᾶν ἐζόφωταί τε καὶ σεσάλευται„ ἀνεκάλεσε πάραυτα τότε ζωηρῶς εἰς τὴν μνήμην. Ὢν δὲ οὕτω προδιατεθειμένος τὴν ψυχὴν καὶ πεπληροφορημένος, ὅτι ὁ πάσχων ἄγνωστος Θεὸς ἦ ἐφανερώθη, που ἐν τῷ κόσμῳ, ἢ μέλλει ὁσονούπω νὰ φανερωθῇ, νύξιν τινὰ μόνον ἐχρειάζετο, ἵνα βεβαιωθῇ περὶ τούτου. Καὶ ταύτην τὴν νύξιν ἔφθασε μόνον νὰ ἐκφωνήσῃ ἐν τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ ὁ Ἀπόστολος, καὶ ὁ θεῖος Διονύσιος εὐθὺς συγκατατίθεται, εὐθὺς πιστεύει, εὐθὺς ἀνακηρύττεται δημοσίᾳ Χριστιανός, εὐθὺς συνδέεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μυστηριωδῶς μετὰ τῆς τοῦ Παύλου, εὐθὺς προσκολλᾶται εἰς αὐτόν. "Τινὲς δὲ ἄνδρες „ἐκολλήθησαν αὐτῷ, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης„.

Τώρα, εὐσεβεῖς μου ἀκροαταί, τώρα δύνασθε, ἂν θέλετε, νὰ στρέψητε ἐπὶ μικρὸν τοὺς νοεροὺς τῆς ψυχῆς ὑμῶν ὀφθαλμοὺς εἰς θέαν τοῦ λαμπροῦ θριάμβου, ὃν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος κατήγαγεν ἐν μέσαις ταῖς Ἀθήναις.

Φαντάσθητέ μοι πρῶτον ἕνα ἄνδρα σεμνότατον πρότυπον ὄντα ἀθηναϊκῆς εὐγενείας· μέγα καὶ λαμπρὸν ἐνδιαίτημα ἑλληνικῆς καὶ αἰγυπτιακῆς σοφίας· ἀγλάϊσμα ἀττικῆς καλλιεπείας καὶ εὐφραδείας· καὶ σὺν πᾶσι τούτοις φέροντα ἅμα καὶ τὸν ὄγκον οὐχὶ τῆς νῦν, ἀλλὰ τῆς τότε ἀρεοπαγιτικῆς ἀξίας, ἵνα μὴ εἴπω προεδρείας. Ἀναπαραστήσατε αὐτὸν ἔπειτα ἀδυσωπήτως βεβαιωθέντα περὶ τῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀληθείας· ἔχοντα ὅλην τὴν δύναμιν νὰ συμπεριλάβῃ ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ τῇ ψυχῇ αὐτοῦ τῆς Οἰκονομίας τὸ μυστήριον ὅλην τὴν διάθεσιν νὰ φανερώσῃ αὐτὸ εἰς πάντας· ὅλον τὸ θάρρος νὰ ὑποστῇ ὑπὲρ αὐτοῦ τὰ πάντα, καὶ τότε, ἂν δύνασθε, εἴπατε, ὅτι ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης δὲν θεωρεῖτε καταφανέστατα τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ἐκ τοῦ λόφου τοῦ Ἀρείου Πάγου κατερχόμενον ὡς μέγαν Ὀλυμπιονίκην, τρόπαιον ἀΐδιον τῆς ἰδίας θεοκινήτου γλώσσης τὸν θεσπέσιον Διονύσιον ποιησάμενον.

Τὴν ἐν τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ λοιπὸν συνάντησιν μετὰ τοῦ Ἀποστόλου

www.tezaurliturgic.ro

Παύλου ὁ μακάριος Διονύσιος ἀπέδωκεν, ὡς εἴδετε, οὐχὶ εἰς τυχαίαν καὶ ἄσκοπον τῆς τυφλῆς εἱμαρμένης περίπτωσιν· οὐχί· διότι τοῦτο ἔμελλε νὰ ἦναι ἡ ἀναισθητούσης ἢ μικροφρονούσης ψυχῆς χαρακτηριστικόν· ἀλλ' εἰς τῆς θείας Προνοίας τὴν σκόπιμον καὶ λελογισμένην βουλήν. Ἐπομένως καθὼς πᾶσαι αἱ μεγάλαι φύσεις οὐχὶ ῥῆμα καὶ βραδέως, ἀλλ' ὀξέως καὶ σφοδρῶς κινοῦνται εἰς δρᾶσιν· οὕτω καὶ οὗτος, ἅμα πληροφορηθεὶς περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ὑπὸ τοῦ Παύλου κηρυχθέντων, ἄνευ ἀναβολῆς ἀδιάσπαστος ἐκείνου γίνεται μαθητὴς καὶ εἰς τὴν τοῦ ζωοποιοῦ βαπτίσματος προσέρχεται κολυμβήθραν. Ἐξανατείλας δ' ἐκ τῆς τοῦ ζωαρχικοῦ φωτίσματος πηγῆς, ὅλως τῆς πρὸς Θεὸν ἀνατάσεως ἐραστὴς καθίσταται. Καὶ ἐντρυφῶν νυκτὸς καὶ ἡμέρας εἰς τὰς ἀποστολικὰς διδαχάς, ἄξιος τοῦ τῆς ἱεραρχίας βαθμοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου κρίνεται, πρῶτος ὑπ' αὐτοῦ τῶν Ἀθηνῶν ἐπίσκοπος προχειρίζεται καὶ τῆς ἰδίας Πατρίδος Πατὴρ ἀναγορεύεται.

Ὦ χαῖρε Κέκροπος πόλις! Ἔπρεπε σὺ πρώτη νὰ καταγλαΐσθῃς ὑπὸ τοῦ ἰδίου βλαστήματος καὶ θρέμματος καὶ παιδεύματος. Ἔπρεπε σὺ πρώτη πρῶτον Ἱεράρχην σου νὰ λάβῃς τὸν μεταξὺ τῶν πεφημισμένων Ἀρεοπαγιτῶν σου τηλαυγῶς ἐν λόγοις καὶ ἀρεταῖς καὶ πρωτείοις πρωτεύοντα. Σὺ πρώτη ἔπρεπε κατὰ πάντα δίκαιον λόγον νὰ στολισθῇς μὲ τὰ τῆς τοιαύτης τιμῆς καλλιστεῖα. Σοὶ προσφωνοῦμεν τὸ χαῖρε· διότι μὲ τὸ σέμνωμα σου τοῦτο, τὸν πρῶτόν σου δηλονότι Ἱεράρχην, σεμνυνομένη φαίνεσαι εἰς ἡμᾶς τώρα πολὺ προσφιλεστέρα καὶ ὡραιοτέρα, ἢ ὅτε σε περιέβαλλεν ὅλη ἐκείνη ἡ παμφαής, ἀλλ' οὐχὶ δυστυχῶς καὶ διαρκὴς αἴγλη σου. Οἱ παλαιοί σου συγγραφεῖς ἐξύμνησαν διαφοροτρόπως τὸ ὄνομά σου. Σὲ εἶπον *κλεινήν*· σὲ ὠνόμασαν *ἰοστέφανον*· σὲ ἐκάλεσαν τῆς *Ἑλλάδος Ἑλλάδα*· σὲ ἐκόσμησαν μὲ τὸ κοσμητικώτερον τῶν ἐπιθέτων, προσαγορεύσαντές σε ὀφθαλμὸν τῆς ὅλης Ἑλλάδος· σὲ ἐστεφάνωσαν ἐν ἑνὶ λόγῳ μὲ ὅλα τὰ τερπνὰ ἄνθη τῆς μούσης τῶν οἱ μουσόληπτοι ποιηταί σου. Ὅλα, ὅλα ταῦτα ἦσαν βεβαίως λαμπραὶ εἰκόνες, ἀλλὰ εἰκόνες παραστατικαὶ οὐχὶ πλέον τῆς συγχρόνου, ἀλλὰ τῆς παρελθούσης δόξης καὶ ἰσχύος σου.

Τὰ μεγαλεῖά σου εἶχον τότε σεντρίψει εἴτε τοῦ πανδαμάτορος χρόνου ἡ ῥύσις, εἴτε τῶν ἀπείρων ἐχθρῶν σου τὸ μῖσος καὶ ἡ πλεονεξία ἡ ἀκόρεστος, εἴτε τῶν ἰδίων σου τέκνων ἡ ἰδιοτέλεια καὶ ἡ ἀβουλία. Καὶ ὅμως χαῖρε· διότι σὺ τότε διὰ τῶν ὀξυδερκῶν ὀφθαλμῶν τοῦ πρώτου σου Ἱεράρχου, ἰδοῦσα τὰς ἄποθεν ἑτοιμαζομένας πολὺ φοβερωτέρας θυέλλας, ἐζήτησας ἐμφρόνως εἰς τὴν τοῦ Σωτῆρος πίστιν τὴν σωτηρίαν σου. Χαῖρε· διότι ὡς πρώτη τοῦ Ἑλληνισμοῦ πόλις ἔδειξας διὰ παραδείγματος περιφανοῦς εἰς ὅλον τὸν ἑλληνικὸν Κόσμον, ὅτι τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ ἐλπίδα ἔπρεπε τοῦ λοιποῦ νὰ ἀσφαλίσῃ εἰς τοῦ Χριστιανισμοῦ τὴν ἀσφαλεστάτην ἄγκυραν. Χαῖρε . . .

Ἀλλ' ἐδῶ βλέπω, ὅτι σπουδάζων νὰ δείξω ὁπόσον δικαιοῦνται νὰ καυχῶνται αἱ Ἀθῆναι διὰ τὸν πρῶτον αὐτῶν Ἱεράρχην, κινδυνεύω

www.tezaurliturgic.ro

νὰ σφετερισθῶ ἀπείρων λαῶν καὶ χωρῶν τὸ αὐτὸ ἐπίσης δικαίωμα διὰ τὸν ἑαυτῶν Ἀπόστολον. Καὶ ὁμολογῶ, ὅτι ἐφάνην ἕως ἐδῶ πολὺ πενιχρὸς τοῦ μεγάλου Διονυσίου πανηγυριστής, περιορίσας σχεδὸν τὴν δόξαν καὶ εὐεργεσίαν αὐτοῦ ἐν μόναις ταῖς Ἀθήναις. Ὅταν, εὐσεβεῖς μου ἀκροαταί, ὅταν ἄνδρες ἐκτάκτου ἀρετῆς καὶ μεγαλοφυΐας καλῶνται ἐκτάκτως ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας, πρέπει νὰ συμπεραίνητε, ὅτι ἡ κλῆσις αὐτῶν ἀφορᾷ εἰς μέγαν, διηνεκῆ καὶ παγκόσμιον σκοπόν. Ἤδη ἀπέδειξα, νομίζω, ὁπόσον μέγας καὶ ἔκτακτος ἦν ὁ ἡμέτερος Πολιοῦχος καὶ ἐν τῇ κλήσει τῇ χριστιανικῇ καὶ ἐν τῇ ἐγκαταστάσει τῇ ἐπισκοπικῇ Ἑπομένως ἀνάγκη διὰ βραχέων νὰ δείξω ὁμοίως καὶ ὁπόσον μέγας καὶ ἔκτακτος ἐδείχθη ἐν τῇ εὐαγγελικῇ αὐτοῦ ἀποστολῇ.

Τοῦ κλεινοῦ Ἀρεοπαγίτου τὰ πολλὰ καὶ παντοῖα φυσικά τε καὶ θεῖα χαρίσματα ἀνέδειξαν αὐτὸν παρευθὺς ἄξιον νὰ καταστῇ, ὡς ὁ ἑαυτοῦ διδάσκαλος Παῦλος, Ποιμὴν ποιμένων, Ἀρχιερεὺς ἀρχιερέων, Διδάσκαλος διδασκάλων καὶ διαιτητὴς καὶ θεσμοθέτης πάσης τῆς Οἰκουμένης καὶ οὐχὶ μόνης τῆς Ἐκκλησίας Ἀθηνῶν. Καὶ ἐν τούτῳ ἀληθῶς ἀπαστράπτει αὐτοῦ ἡ μεγαλοπρεπὴς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀντίληψις. Ἐν τούτῳ καταφαίνεται πᾶσα ἡ ὑπὲρ τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ Εὐαγγελίου ἐνέργεια. Ἐν τούτῳ ἀναλάμπουσι φασινῶς αὐτοῦ οἱ ἀγῶνες. Ἐν τούτῳ ἐνοπτρίζεται τὸ διακαὲς τοῦ θείου αὐτοῦ ζήλου, τὸ εἰλικρινὲς τῆς ἀγάπης, τὸ συμπαθὲς πρὸς τοὺς πλησίον, τὸ περιφανὲς τῆς ἀνδρίας καὶ καρτερίας καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι ἐκεῖναι ἰδιότητες, δι' ὧν περιφανῶς χαρακτηρίζεται ὁ μέγας αὐτοῦ Διδάσκαλος.

Περίεργον! Οἱ παλαιότατοι τῶν συγγραφέων περιγράφοντες ἡμῖν τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ, ἣν διήνυσε κηρύττων ὁ θεῖος Διονύσιος ὑπολογίζουσι τοῦτο διπλάσιον τοῦ μήκους, ὃ διήνυσεν ὁ Παῦλος. Καὶ καλῶς, νομίζω, ὑπολογίζουσιν. Πλὴν τῶν ὑφ' Ἑλλήνων, Ῥωμαίων καὶ Ἰουδαίων οἰκουμένων χωρῶν ὁ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ κύκλος λέγεται, ὅτι περιελάμβανε τὸ Ἰλλυρικὸν ἅπαν, τὰς Γαλλίας ἁπάσας, τὴν Γερμανίαν ἅπασαν, μὴ ἐξαιρουμένης μηδ' αὐτῆς τῆς Ἱσπανίας. Οἱ τὴν παλαιὰν τῶν χωρῶν τούτων ἱστορίαν μελετήσαντες, αὐτοὶ δύνανται νὰ ἐννοήσωσι καλήτερον τὰς δυσχερείας καὶ τοὺς κινδύνους τῆς ἀποστολικῆς ταύτης τοῦ μεγάλου Διονυσίου περιοδείας. Ὁπόσοι καὶ ὁποῖοι λαοὶ ὤκουν τότε τὰς ἀπεράντους ταύτας τῆς γῆς ἐκτάσεις! Δυσαρίθμητοι, ἀληθῶς κατὰ τὴν πληθύν· δυσδιάκριτοι κατὰ τὴν ὀνομασίαν· ποικιλώτατοι κατὰ τὰ γένη· ἑτερόρρυθμοι κατὰ τὰ ἤθη· ἑτερόμορφοι κατὰ τὸ σχῆμα· ἀνόμοιοι κατὰ τὴν γλῶσσαν· ἄσπονδοι πρὸς τοὺς ξένους· ἄνομοι πρὸς τοὺς ὁμόρους· ἄθεσμοι πρὸς τοὺς οἰκείους· ἄγριοι καὶ βάρβαροι καθ' ἑαυτούς· τοῦτο μόνον κοινὸν ἔχοντες, ὅτι πάντες ὁμοίως ἐτέλουν εἰς σκότος ἀσεβείας βαθύτατον. Ἂν δύνασθε νά μοι φαντασθῆτε, ὅτι ὑπῆρξέ ποτε λαὸς τοσοῦτον νωθρὸς καὶ ἀναίσθητος, ὥστε τὸν λαμπρὸν τοῦτον καὶ εὐεργετικώτατον τῆς ἡμέρας φωστῆρα, τὸν ἥλιον, καὶ ἀνατέλλοντα ἐλοιδόρει καὶ δύοντα κατηρᾶτο, οὐδὲ τοιοῦτος, δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ἐκ τῶν χωρῶν τούτων ἔλειπεν. Καὶ ἐν τούτοις οἷα ἐπῆλθε

www.tezaurliturgic.ro

μεταβολὴ διὰ τῆς ἀποστολικῆς τοῦ μεγάλου Διονυσίου δράσεως! πάντα ταῦτα τὰ φῦλα διὰ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ ἐρρύθμισε νὰ βαδίζωσι κατὰ τὰς εὐαγγελικὰς τρίβους. Πάντα ἐπαιδαγώγησεν, ἵνα βιῶσι κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν Ἀποστόλων, πανσόφως οἰκονομῶν τοῦ λόγου τὸ σιτομέτριον.

Τοῦτον τὸν ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος καὶ ἀπὸ χώρας εἰς χώραν ἀκαταπονήτως περιοδεύοντα Ἀπόστολον καὶ ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς περιοδείας καὶ ὡς ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς περιοδείας οὔτε ἐγὼ νὰ φαντασθῶ, οὔτε εἰς ἡμᾶς νὰ παραστήσω δύναμαι ἄλλως, ἢ παραβάλλων αὐτὸν πρὸς νέφος. Ἀλλ' οὐχὶ πρὸς νέφος κοινόν· οὔτε πάλιν πρὸς ἐκεῖνο τοῦ Ἡλιοῦ τὸ μικροσκοπικὸν νέφος. τὸ ὑδροφόρον μόνον καὶ ὑφούμενον μόνον καὶ φαινόμενον "ὡς ἴχνος ἀνδρός „(1) ἀλλὰ πρὸς τοιοῦτον νέφος, ὅπερ, ἐνῷ ἔχει ἐκ φύσεως τὴν ἰδιότητα νὰ σκιάζῃ ὡς ἐκ τῆς πυκνότητος τῶν ἐν αὐτῷ ἀναθυμιάσεων, ἢ νὰ δροσίζῃ ὡς ἐκ τῶν ὁμβροφόρων ἀτμίδων, νὰ ἔχῃ πρὸς τούτοις καὶ τὴν ἰδιότητα νὰ ἦναι ὁλόφωτον. Νὰ μετεωρίζηται ὑψηλότερον, νὰ ταπεινῶται πάλιν καὶ γίνηται προσγειότερον κατὰ λόγον τρόπον τινὰ καὶ οὐχὶ ἀσκόπως. Νὰ ἀκινητῇ κατὰ τὰς περιστάσεις· νὰ βραδυπορῇ ἐπίσης κατὰ τὰς περιστάσεις· νὰ σπεύδῃ ὁρμητικῶς, ὅτε ἡ χρεία τοῦτο καλεῖ, καὶ νὰ ἐξαγγέλλῃ βροντηδὸν τὸν πτερόεντα αὐτοῦ δρόμον. Ναί, εὐσεβεῖς μου ἀκροαταί, ἂν ἡ εἰκὼν ἦναι ἐπιτυχής, ὡς τοιοῦτον νέφος πρέπει νὰ φαντασθῶμεν ἐν τῇ περιοδείᾳ αὐτοῦ τὸν θεῖον Διονύσιον. Ὡς νέφος; δηλονότι δροσοφωτοκίνητον, ἵνα διὰ μιᾶς λέξεως ἐκφράσωμεν πάσας τῆς εἰκόνος τὰς ἐννοίας. Ὡς δροσοφωτοκίνητον νέφος, ὅ ἐστιν ὡς δροσοφωτοκίνητον Ἀπόστολον πρέπει τώρα νὰ θεωρήσωμεν ἐκεῖνον ὅστις ἐξορμήσας ἐξ Ἀθηνῶν, ἐξηπλώθη καὶ ἐπεξετάθη καὶ ἐδρόσισε καὶ ἐστόλισε καὶ ἐφώτισε καὶ ἐθέρμανε τόσας καὶ τόσας χώρας. Ὡς Ἀπόστολον δροσοφωτοκίνητον ἐκεῖνον, ὅστις τοὺς ἕως τότε δεινῶς κατατρυχομένους ὑπὸ τῆς κρυερᾶς ἀγριότητος, θερμάνας διὰ τῆς θαλπτηρίου αὐτοῦ νουθεσίας ἀνεζωπύρησε "καὶ ἀνεζωπύρησε τὸ πνεῦμα τοῦ „λαοῦ„(2). Ἐκεῖνον, ὅστις τοὺς ἕνεκα τῆς φλογώδους ζέσεως τῶν ἀκολάστων παθῶν καὶ ὁρμῶν κακοπραγοῦντας, δροσίσας ταῖς ἐπιρροαῖς τοῦ λόγου ταῦ κηρύγματος (καὶ ἦν ὡς πνεῦμα δρόσου δροσίζον), (3) ἐννομωτάτους καὶ ἐπιεικεστάτους ἀνέδειξεν. Ἐκεῖνον, ὅστις τοὺς εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀσεβείας καὶ ἀμαθείας βεβυθισμένους διὰ τοῦ φωτοβόλου αὐτοῦ παραδείγματος περιλάμψας, θεοσεβεστάτους τε καὶ σοφωτάτους κατέστησε "καὶ κατέ„στησε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς„(4). Ἐκεῖνον ...

Ἀλλ' εἶναι, φαίνεταί μοι, ὥρα νὰ δώσω τέλος εἰς τὸν λόγον μου. Καὶ πράττω λοιπὸν τοῦτο κατακλείδα τρόπον τινὰ αὐτοῦ θέμενος τὸ μακάριον τοῦ ἡμετέρου Πολιούχου τέλος.

(1) Γ', Βασιλ. ιη', 44.
(2) Α', Μακ. ιγ', 7.
(3) Αἰν. τῶν τριῶν παῖδ. 26.
(4) Γ. Βασιλ. λ', 12.

www.tezaurliturgic.ro

Διανύσας ὁ θεῖος Διονύσιος ἀποστολικῶς τὴν ἀποστολικὴν αὐτοῦ ἀποστολήν, ἐπισφραγίζει ἐπίσης ἀποστολικῶς καὶ τοῦ βίου τὴν τελευτὴν διὰ τοῦ μαρτυρίου. Ἀλλ' ἐνῷ τοσαύτας διῆλθε χώρας καὶ τοσούτων λαῶν Ἀπόστολος ἐγένετο, ὁ κλῆρος, ὡς φαίνεται, ἔλαχεν εἰς τὴν περιφανεστάτην τῆς Γαλλίας μητρόπολιν νὰ καταγλαΐσῃ τὴν ἑαυτῆς Ἐκκλησίαν μὲ τὴν βασιλικὴν πορφύραν, ἣν ἐξύφαναν οἱ ἀγῶνες καὶ ἔβαψαν τὰ μαρτυρικὰ αὐτοῦ αἵματα. Διότι κατὰ τῶν παλαιοτάτων συγγραφέων τὰς μαρτυρίας ἐκεῖ ἐν Παρισίοις ἐκαρατομήθη ἐπὶ Τραϊανοῦ ὁ μίγας Διονύσιος, τὸ ἑβδομηκοστὸν τῆς ἡλικίας ἔτος ἄγων. Καὶ ἔχονται οὕτω στερρῶς τῆς παραδόσεως ταύτης οἱ Παρίσιοι, ὥστε, ἐνῷ ἡ νεωτέρα κριτικὴ δυσχυρίζεται, ὅτι διὰ τῆς λεπτεπιλέπτου αὐτῆς σμίλης ὑπονομεύουσα ἄρδην αὐτὴν ἀνέτρεψεν, οὗτοι οὐδὲν ἧττον αὐτῆς ἔχονται καὶ οὐδὲ τὸ παράπαν νὰ ἀκούσωσιν ἀνέχονται, ὅτι ἑαυτῶν Πολιοῦχος δὲν εἶναι ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος. Καὶ μὴ τάχα δὲν εἶναι μέγιστον αὐτῶν σέμνωμα καὶ ἐγκαλλώπισμα, φωστὴρ πρώτου μεγέθους ὡς ἱδρυτὴν τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας νὰ ἐπιδεικνύωσιν; Ἢ μήπως τάχα μικρὸν εἰς τὸ μεγαλεῖον τῆς τοῦ νεωτέρου Κόσμου πρωτευούσης συντείνει νὰ ἔχῃ Πολιοῦχον τὸν προθιεράρχην τῆς γεραρᾶς τοῦ παλαιοῦ Κόσμου μητροπόλεως;

Ἀλλ' ἐδῶ, εὐσεβεῖς ἀκροαταί, ἐδῶ ὁ φυσικὸς τοῦ λόγου εἱρμὸς φέρει μίαν τόσον ἀλλόκοτον πραγμάτων ἀντίθεσιν, ἥτις οὐδὲ κἂν ἁπλῶς νὰ ὑποδειχθῇ ἔπρεπεν ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ. Ἀλλὰ δυστυχῶς αὕτη εἶναι τόσον φανερά, ὅσον καὶ ἀλλόκοτος, καὶ διὰ τοῦτο ἀμφιβάλλω ἂν διαφεύγῃ τὴν προσοχὴν καὶ αὐτῶν τῶν παιδαρίων. Αἰδὼς τῷ ὄντι μὲ καταλαμβάνει κατὰ ταύτην τὴν ὥραν διότι δὲν βλέπω ἀπέναντι τῆς ἐπαινετῆς καὶ θεοσεβοῦς τῶν Παρισιανῶν καυχήσεως, τῆς μὴ ἄλλως στηριζομένης, ὡς ἠκούσατε, τοσοῦτον ἀσφαλῶς ἐπὶ τῆς στερεᾶς βάσεως τῆς ἱστορίας, δὲν βλέπω, λέγω, τί ἔχομεν νὰ ἀπολογηθῶμεν διὰ τὴν ἀσύγγνωστον ἡμῶν ἀδιαφορίαν, ἵνα μὴ εἴπω ῥωθρότητα, ἡμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι. Ἡμεῖς μᾶλιστα οἱ νῦν Ἀθηναῖοι οἱ εἰς τὰς παρισιανὰς ἀπομιμήσεις, καὶ αὐτὰς δὴ τὰς καθ' ἑαυτὰς γελοίας καὶ εἰς τὴν ὑγίειαν καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη πολλάκις ἐπιβλαβεῖς, τόσον, συγχωρήσατέ μοι νὰ εἴπω, τόσον κούφως ἐνασμενίζοντες. Ἡμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι οἱ πάντας τοὺς ἱστορικοὺς τίτλους διαυγεῖς καὶ ἀναντιρρήτους ἔχοντες, ὅτι ὁ μέγας Ἀρεοπαγίτης καὶ συμπολίτης καὶ πρῶτος ἡμῶν Ποιμενάρχης ἐχρημάτισε, καὶ ἐν τούτοις τοσοῦτον τοῦ πρὸς αὐτὸν καθήκοντος μέχρι τοῦδε ὀλιγωρήσαντες, ὥστε οὔτε μικρὸν οὔτε μέγαν εἰς μνήμην αὐτοῦ ναὸν ἀνηγείραμεν. Ἡμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ τὴν ἑορτὴν αὐτοῦ διερχόμενοι τοσοῦτον ἀπαρατήρητον, ὅσον ἀπαρατήρητον διέρχεται πᾶς ἀπειρόκαλος καὶ ἀφιλότεχνος λαμπρὸν ἀνδριάντα, ὃν ἔχουσιν ἐρριμένον ἐν σκοτεινῇ που γωνίᾳ ἡ ἀβελτηρία καὶ ἡ ἀμάθεια. Ἡμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ τελέως, ὡς φαίνεται, λησμονήσαντες, ὅτι ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος, ὡς ἄλλος Νῶε, ἦν ὁ πρῶτος δοὺς εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸ σύνθημα τῆς εἰσόδου εἰς τὴν κιβωτὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ, δι' ἧς τὸ ἔθνος ἡμῶν διεσώθη ἐκ τοῦ μεγάλου κατακλυσμοῦ. Ἡμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι . . .

www.tezaurliturgic.ro

Ἀλλὰ τέλος πάντων ἰδοὺ χάριτι θείᾳ σήμερον καταργοῦνται πάντα τῆς ἀσυγγνώστου ταύτης ἀγνοίας καὶ ὀλιγωρίας τὰ αἴτια. Σήμερον ἀποδίδονται ἐπισημότερον καὶ ἐκφραστικώτερον εἰς τὸν ἅγιον Διονύσιον ἐν αὐτῇ τῇ πατρίδι καὶ ἐπισκοπῇ αὐτοῦ τὰ ὀφειλόμενα τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ εὐλαβείας δείγματα Σήμερον ἡ τῶν Ἀθηνῶν Ἐκκλησία βλέπει τηλαυγῶς ἀπαστράπτοντα τὸν πρῶτον καὶ μέγιστον αὐτῆς ἐν ἱεράρχαις φωστῆρα. Σήμερον πάντες οἱ ἐν τῇ Μητροπόλει ταύτῃ τοῦ ἁγίου Διονυσίου διάδοχοι, οἱ Πούπλιοι καὶ οἱ Κοδρᾶτοι, ἄνδρες ἀποστολικοὶ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ Ἀπολογηταὶ μεγαλόφωνοι· οἱ Πίστοι καὶ Ἰωάνναι καὶ Ἀθανάσιοι, ἐν θεοφόροις Πατράσι γενναῖοι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως πρόμαχοι· οἱ Λεωνίδαι καὶ οἱ Ἄνθιμοι, ἐν ἁγίοις θεοδόξαστοι οἱ Νικῆται, οἱ Σάββαι, οἱ Μιχαὴλ καὶ οἱ Θεοδήγιοι, ἱεράρχαι περιφανέστατοι· οἱ Νικόλαοι, πάλιν οἱ Μιχαὴλ καὶ πάλιν οἱ Ἄνθιμοι καὶ Μελέτιοι, Ποιμένες χριστομίμητοι καὶ Συγγραφεῖς μεγαλώνυμοι· πάντες οὗτοι, λέγω, καὶ τόσοι καὶ τόσοι ἄλλοι, οὓς διὰ συντομίαν παρασιωπῶ, συνευφραίνονται σήμερον, τὸν Πρόεδρον αὐτῶν βλέποντες εὐλαβῶς ὑπὸ τῆς ἰδίας εὐγνώμονος Ποίμνης ἀνευφημούμενον. Σήμερον διὰ τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ, ὃν ἡ πρόθυμος τῶν εὐσεβῶν συνδρομὴ ἐν βραχυτάτῳ ἀνήγειρε χρόνῳ ἀναζωπυροῦται τῆς πόλεως ταύτης τὸ πρὸς τὸν Πολιοῦχον αὐτῆς καθῆκον. Ἀπὸ τῆς σήμερον τέλος ἡ ἐτήσιος τοῦ μεγάλου Διονυσίου ἑορτὴ γίνεται τῶν Ἀθηναίων καινὴ καὶ πάνδημος πανήγυρις.

Ἀπολυτίκιον τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, ψαλλόμενον εἰς ἦχ. α΄, κατὰ τὸ "Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας„.

Τῆς σαγήνης τοῦ Παύλου τὸ πανεύφημον θήραμα, τῆς τοῦ Πνεύματος αἴγλης τὸ χρυσαυγὲς φωταγώγημα Θεολογίας τὸν λαμπρὸν ὑφηγήτορα, δι' οὗ τῶν ἄνω ἡ γνῶσις τοῖς γηγενοῖς πρυτανεύεται· Διονύσιον τὸν μέγαν, τὸν ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ πρῶτον τὸν ὄντως Θεὸν εὐσεβήσαντα, τῶν Ἀθηναίων ὁ δῆμος πᾶς φυλαδόν, δεῦτε σὺν πόθῳ ἀνευφημήσωμεν· αὐτὸν γὰρ Πολιοῦχον ὁμοῦ πλουτοῦμεν καὶ Πρόμαχον.